

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

EKONOMİK GÖRÜNÜM

Eylül 2022

Son Güncelleme Tarihi: 10.10.2022

Not: Sunumda yer verilen veri, görüş ve değerlendirmeler, hiçbir kişi, kurum veya kuruluşa herhangi bir taahhüt içermemekte olup sadece bilgi amaçlıdır.

A- MAKROEKONOMİK GELİŞMELER.....	3
B- MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM.....	21
C- DIŞ TİCARETTE GELİŞMELER	28
1) MAL TİCARETİ.....	29
2) ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ.....	41
D- YATIRIM ORTAMI	52
E- SERBEST BÖLGELER.....	58
F- İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU ve ÇOK TARAFLI TİCARET	64

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

A-MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

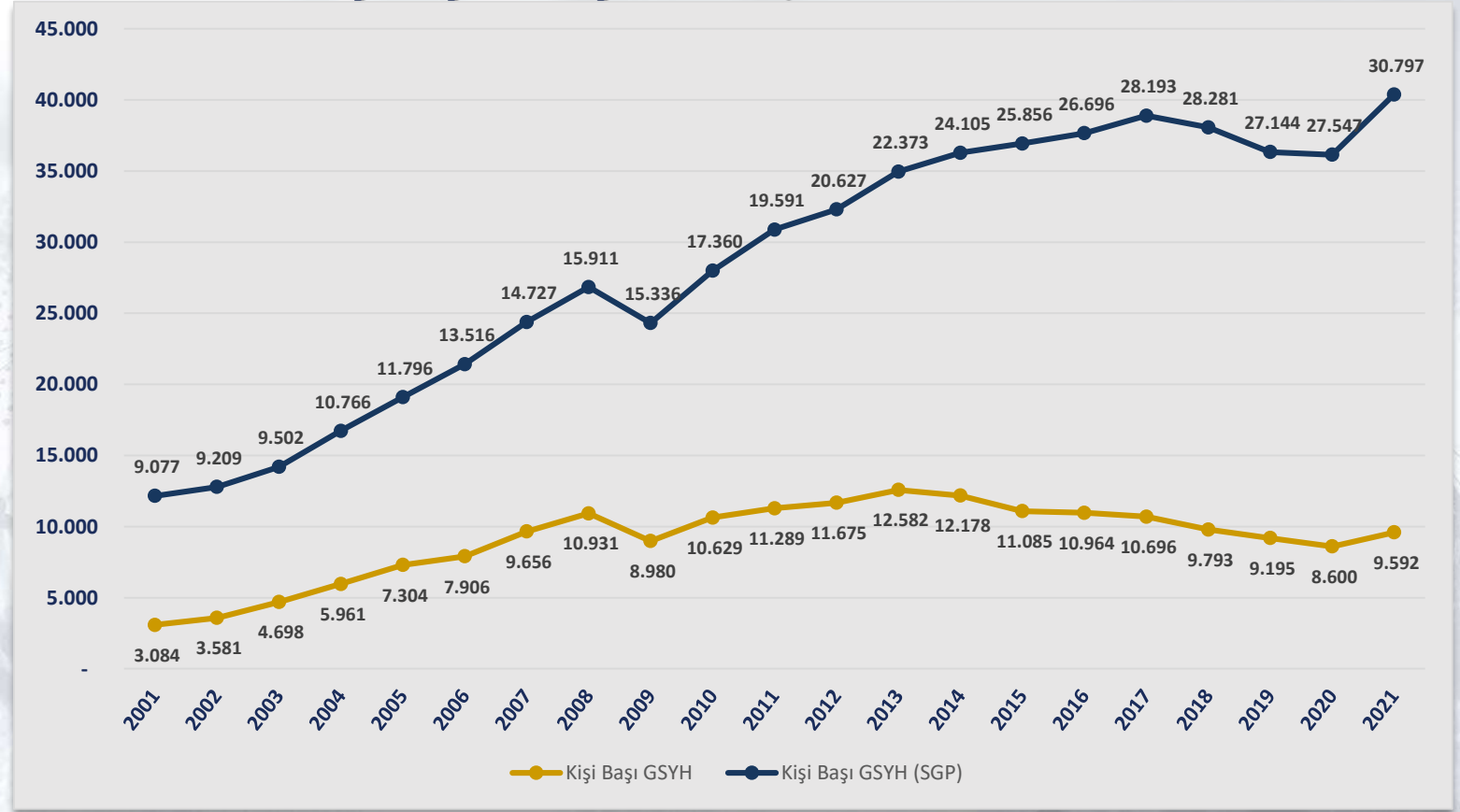
Temel Ekonomik Göstergeler

	2000	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
GSYH ARTIŞI, 2009 Fiyatlarıyla, %	6,9	8,4	6,1	3,3	7,5	3,0	0,9	1,9	11,4
GSYH, Cari Fiyatlarla, Milyar TL	171	1.168	2.351	2.627	3.134	3.759	4.312	5.048	7.249
GSYH, Cari Fiyatlarla, Milyar \$	273	777,5	867	869	859	797	759,3	717,1	807,1
NÜFUS, Bin Kişi	64.269	73.142	78.218	79.278	80.313	81.407	82.579	83.385	84.147
KİŞİ BAŞINA GSYH, Cari Fiyatlarla, \$	4.249	10.629	11.085	10.964	10.696	9.793	9.195	8.600	9.592
İHRACAT (GTS, F.O.B.), Milyon \$	-	-	151	149,2	164,5	177,2	180,8	169,6	225,3
İHRACAT(GTS)/GSYH,%	-	-	17,4	17,2	19,1	22,2	23,8	23,7	28,1
İTHALAT (GTS, C.I.F.), Milyon \$	-	-	213,6	202,2	238,7	231,2	210,3	219,5	271,4
İTHALAT(GTS)/GSYH, %	-	-	24,6	23,3	27,8	29,0	27,7	30,6	33,8
İHRACATIN İTHALATI KARŞILAMA ORANI (% ,GTS)	-	-	70,7	73,8	68,9	76,6	86	77,3	83
SEYAHAT GELİRLERİ, Milyar \$	7,6	22,6	26,6	18,7	22,5	25,2	29,8	10,2	20,8
DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR (GİRİŞ), Milyar \$	1	9,1	19,3	13,8	11	12,5	9,6	7,8	14,1
CARİ İŞLEMLER DENGESİ/GSYH, %	-3,6	-5,7	-3,2	-3,1	-4,8	-2,7	0,7	-5,0	-1,9
İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI, %		46,5	51,3	52	52,8	53,2	53	49,3	51,4
İŞSİZLİK ORANI, %		11,1	10,3	10,9	10,9	11	13,7	13,2	12
İSTİHDAM ORANI, %		41,3	46	46,3	47,1	47,4	45,7	42,8	45,2
TÜFE, (On iki aylık ortalamalara göre değişim) (%)		8,6	7,7	7,8	11,1	16,3	15,2	12,28	19,6

- Kişi başı Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH), 2021 yılında, 2002 yılına göre yaklaşık 2,6 katına çıkarak 3.608 dolardan 9.592 dolara yükselmiştir.
- Satın Alma Gücü Paritesi (SGP) göre, 2021'de kişi başı GSYH, 30.797 dolar olmuştur.

Kişi Başına Düşen GSYH, ABD Doları

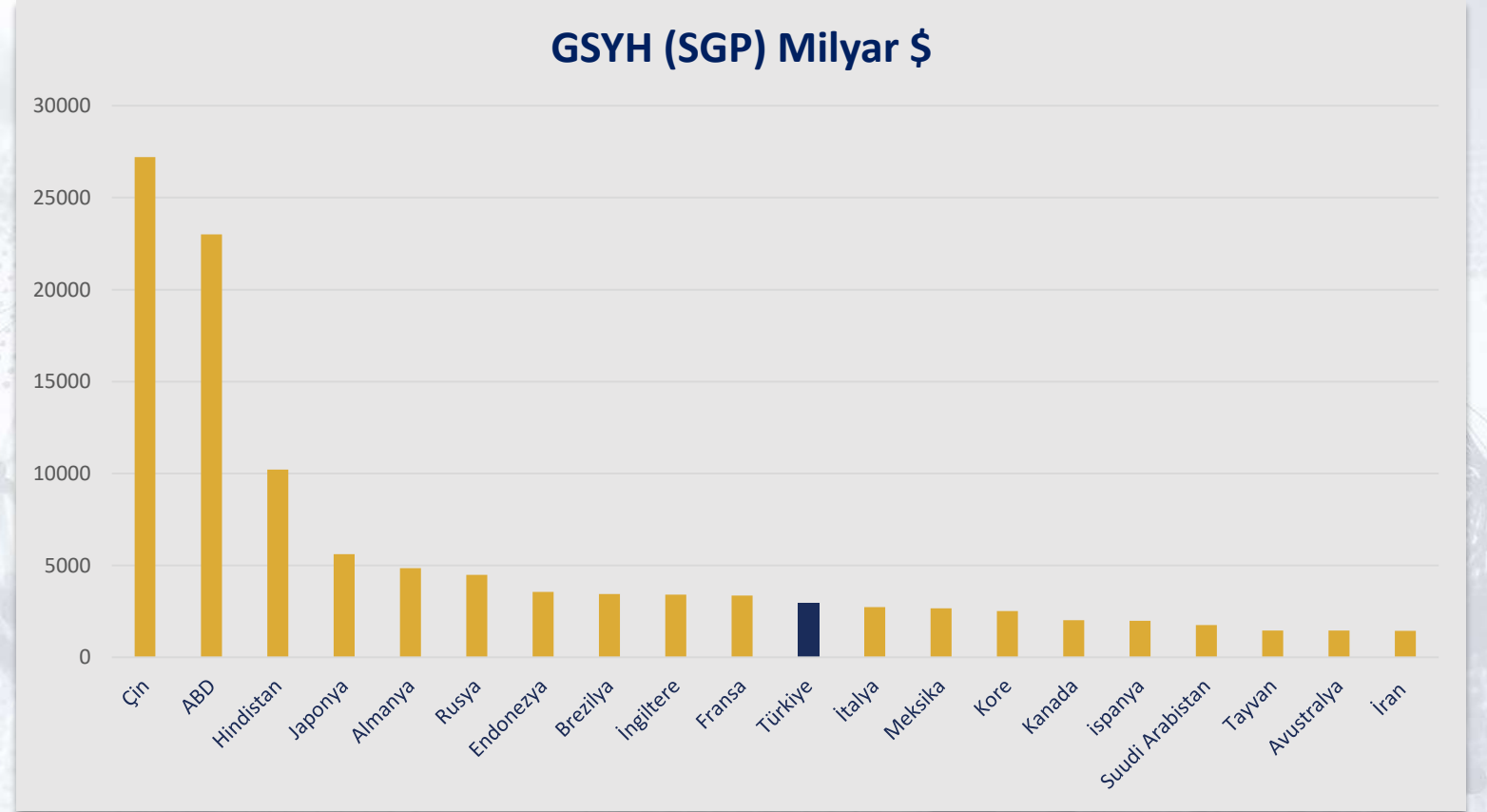

Kaynak: TÜİK

Dünya'nın En Büyük 20 Ekonomisi (Satın Alma Gücü Paritesine (SGP) Göre GSYH)

- 2021 yılı itibarıyla satın alma gücü paritesine (SGP) göre GSYH sıralamasında Türkiye, Dünya'nın 11. Avrupa'nın 4. büyük ekonomisidir.

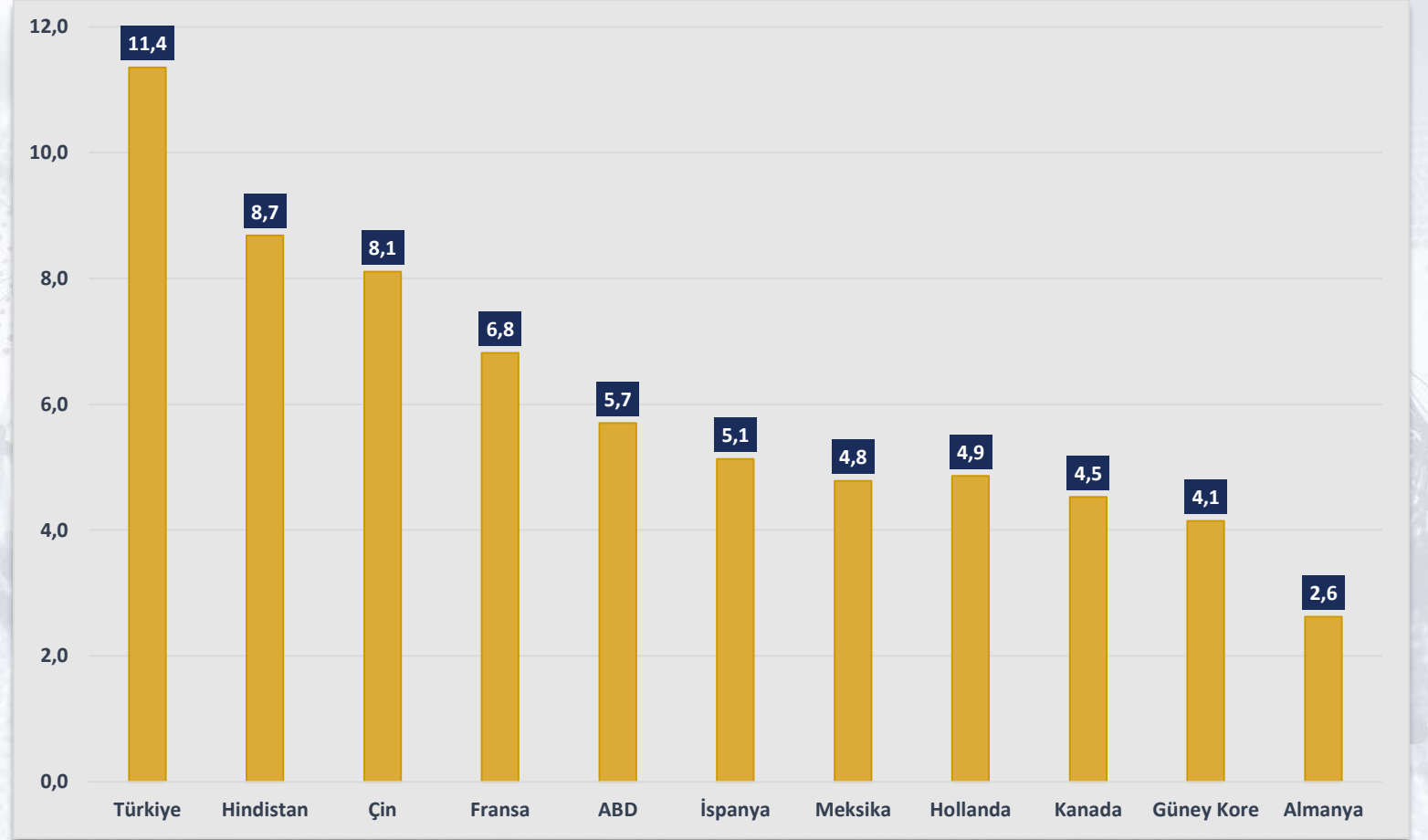

Kaynak: IMF

- Türkiye ekonomisi 2021 yılında %11,4 oranında büyümüştür.

Başlıca Bölgeler ve Ülkeler İtibarıyla GSYH Değişimleri (%) (2021)

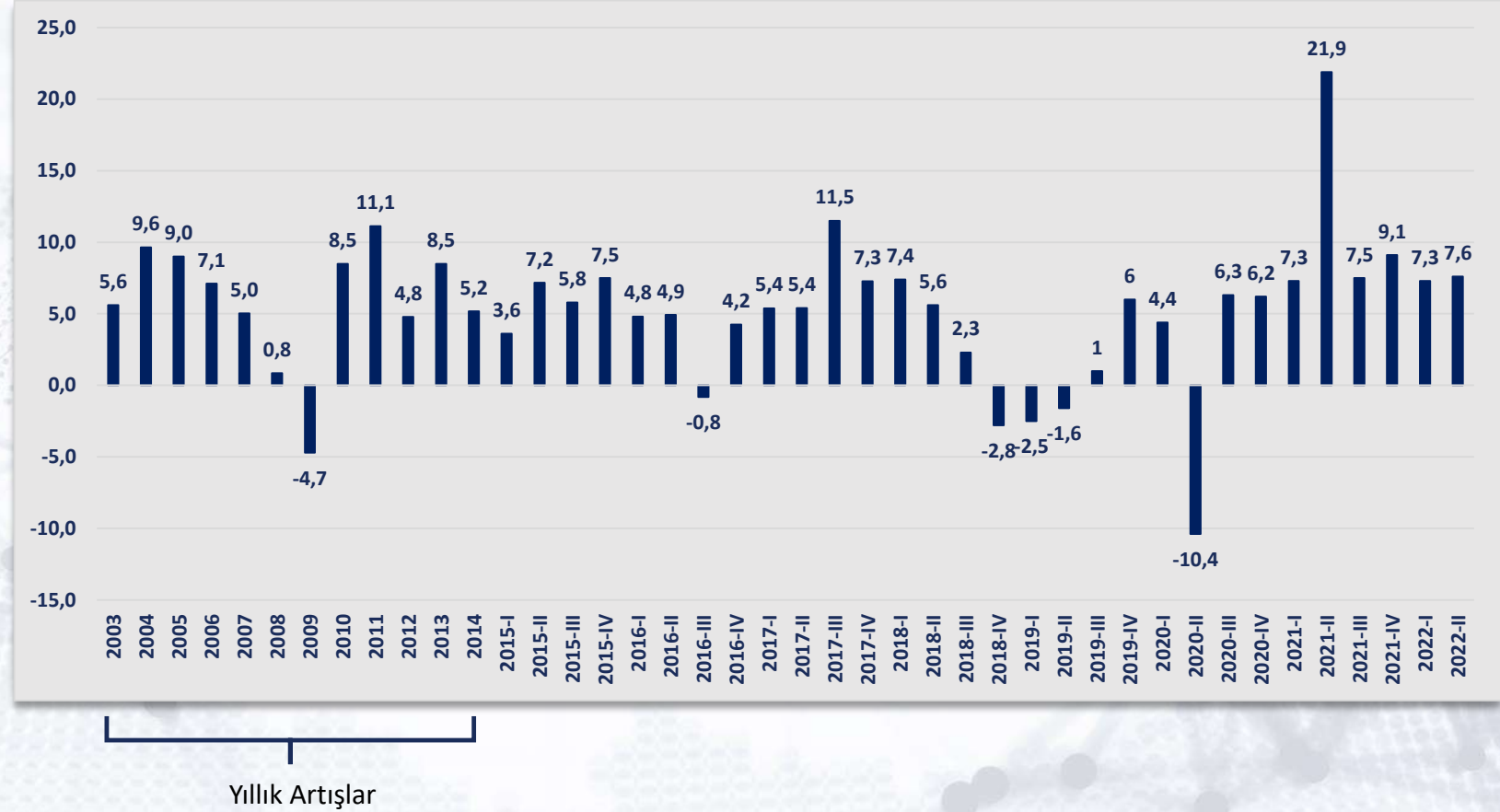

Kaynak: IHS Markit, Bureau of Economic Analysis

- Türkiye ekonomisi 2022 yılının ikinci çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre %7,6 oranında büyümüştür.
- 2003-2021 döneminde ise Türkiye ekonomisinde yıllık ortalama %5,5 oranında büyüme kaydedilmiştir.

Dönemler İtibarıyla GSYH Büyüme Oranları (%)

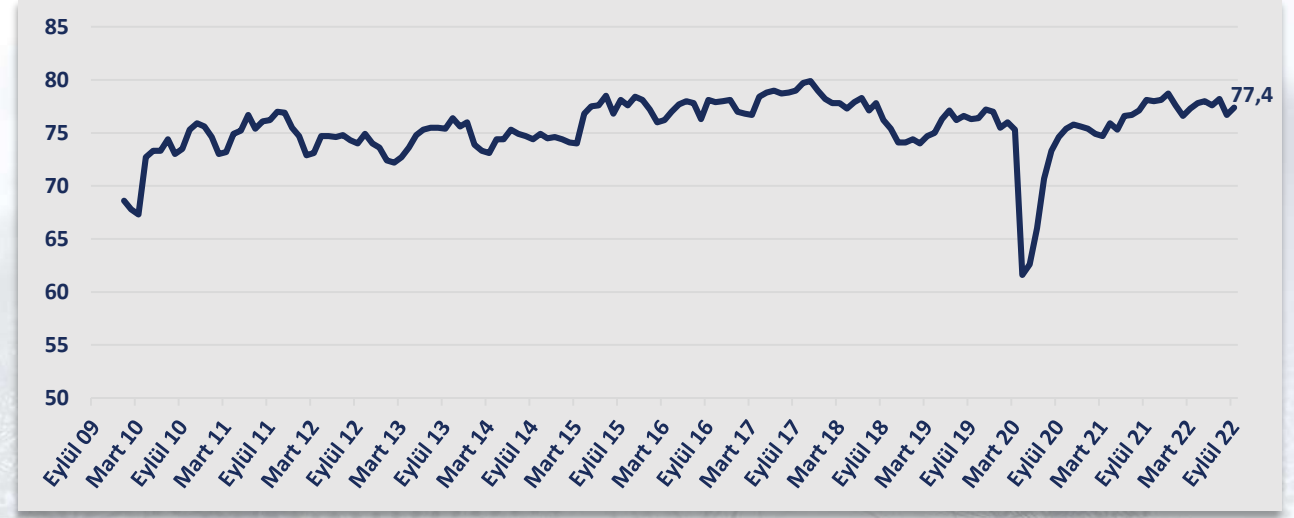

➤ 2022 yılı Eylül ayında, İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı; yıllık bazda 0,7 puan azalış, aylık bazda ise 0,8 puan artışla %77,4 seviyesinde gerçekleşmiştir.

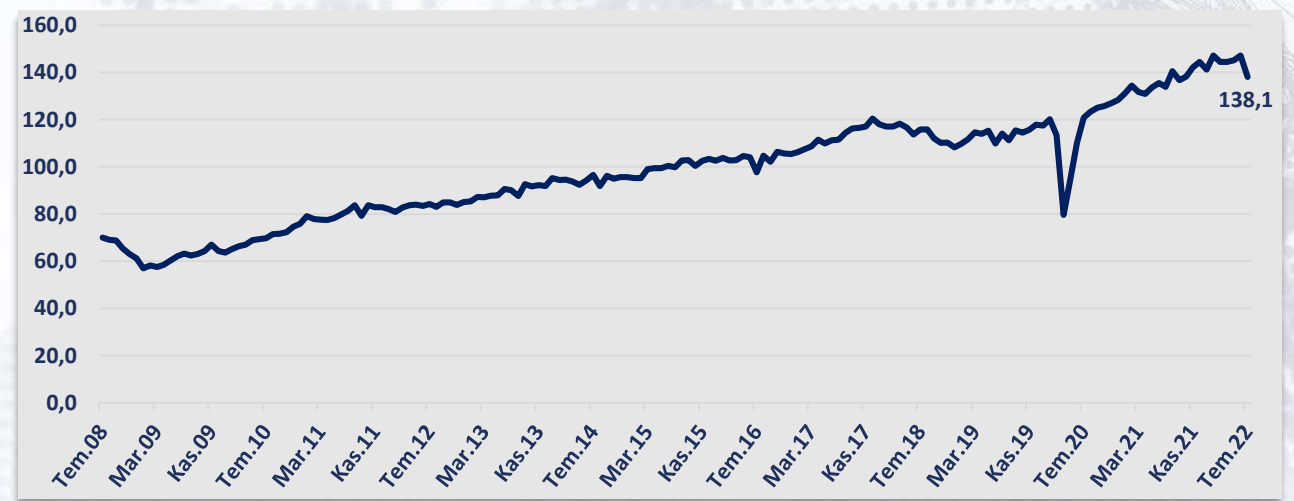
➤ 2022 Temmuz ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretimi endeksi bir önceki aya göre %6,2 oranında azalırken, takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretim endeksinde ise bir önceki yılın aynı ayına göre %3,1 oranında artış gerçekleşmiştir.

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (%)

Kaynak: TCMB

Sanayi Üretim Endeksi*

Kaynak: TÜİK

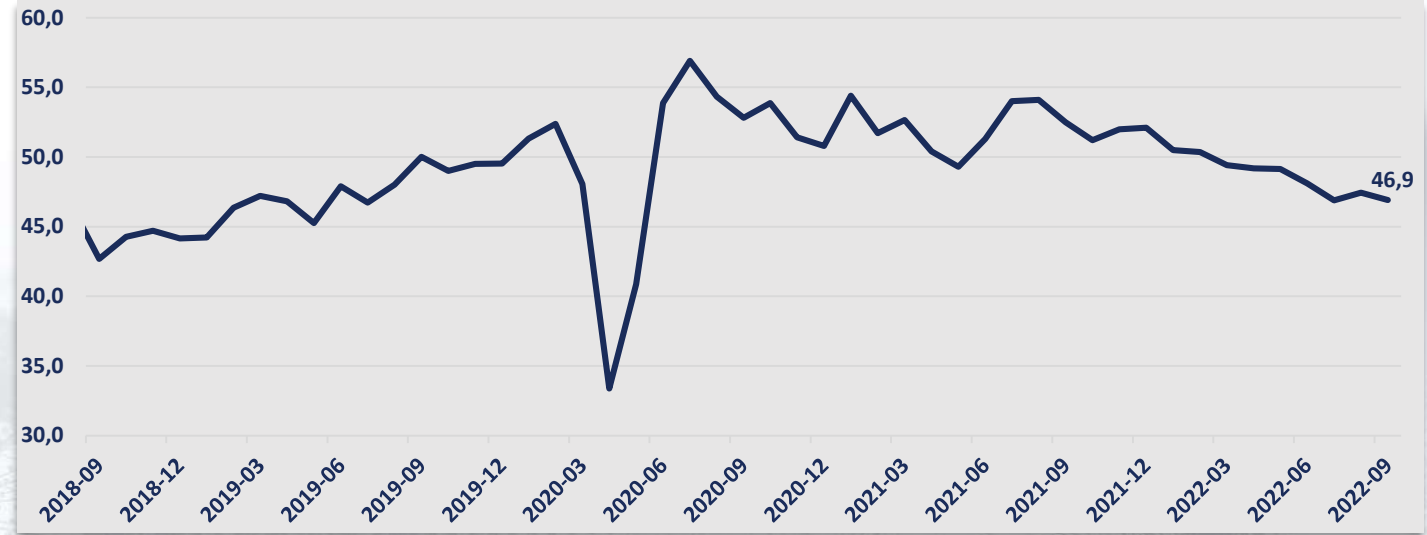
*Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış Endeks (2015=100)

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

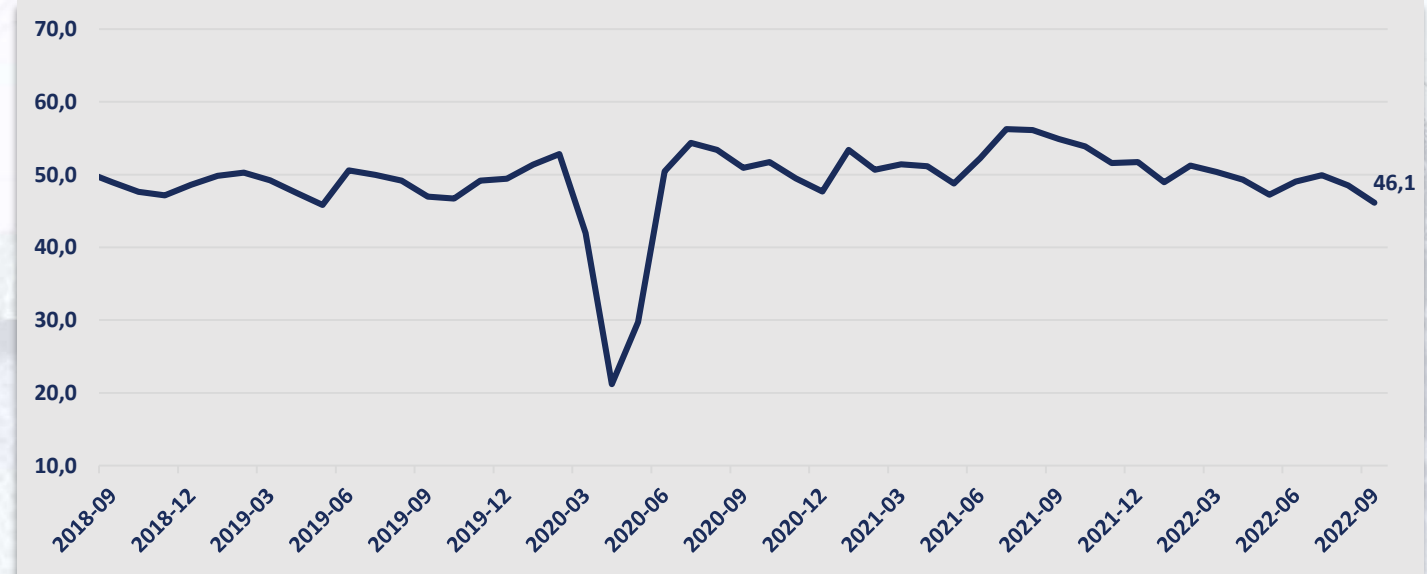
MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI)

- PMI, 2022 yılı Eylül ayında 46,9 olarak gerçekleşmiştir.

Yeni İhracat Siparişleri Endeksi

- Yeni ihracat siparişleri endeksi Eylül ayında 46,1 olarak gerçekleşmiştir.

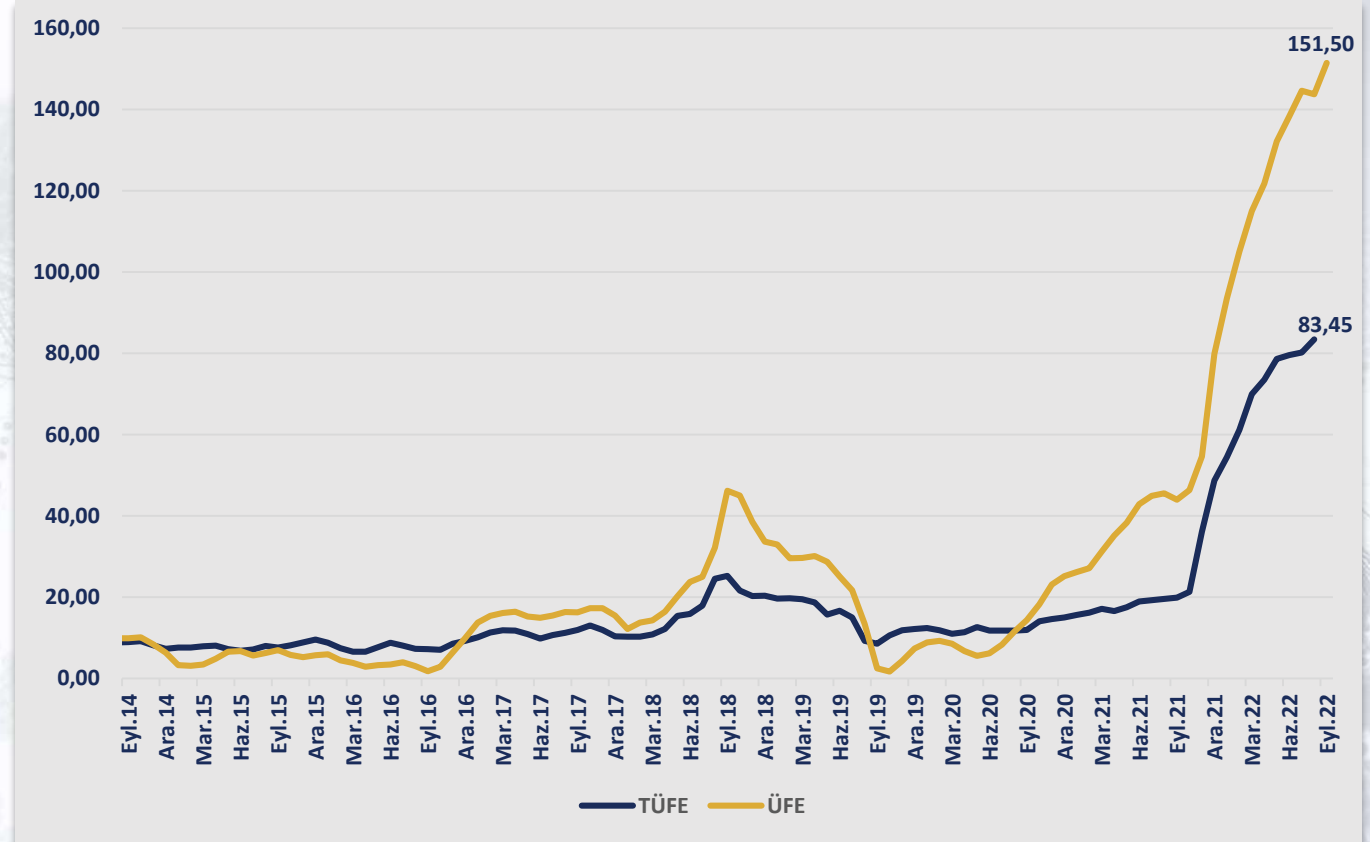
Kaynak: Markit Economics

• Endeksin 50 değerinin üzerinde olması imalat sanayinde iyileşmeye işaret ederken 50'nin altında olması kötüleşmeyi ifade etmektedir.

- 2022 yılı Eylül ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre, TÜFE'de %83,45 oranında, Yİ-ÜFE'de ise %151,50 oranında artış gerçekleşmiştir.

Enflasyondaki Gelişmeler*

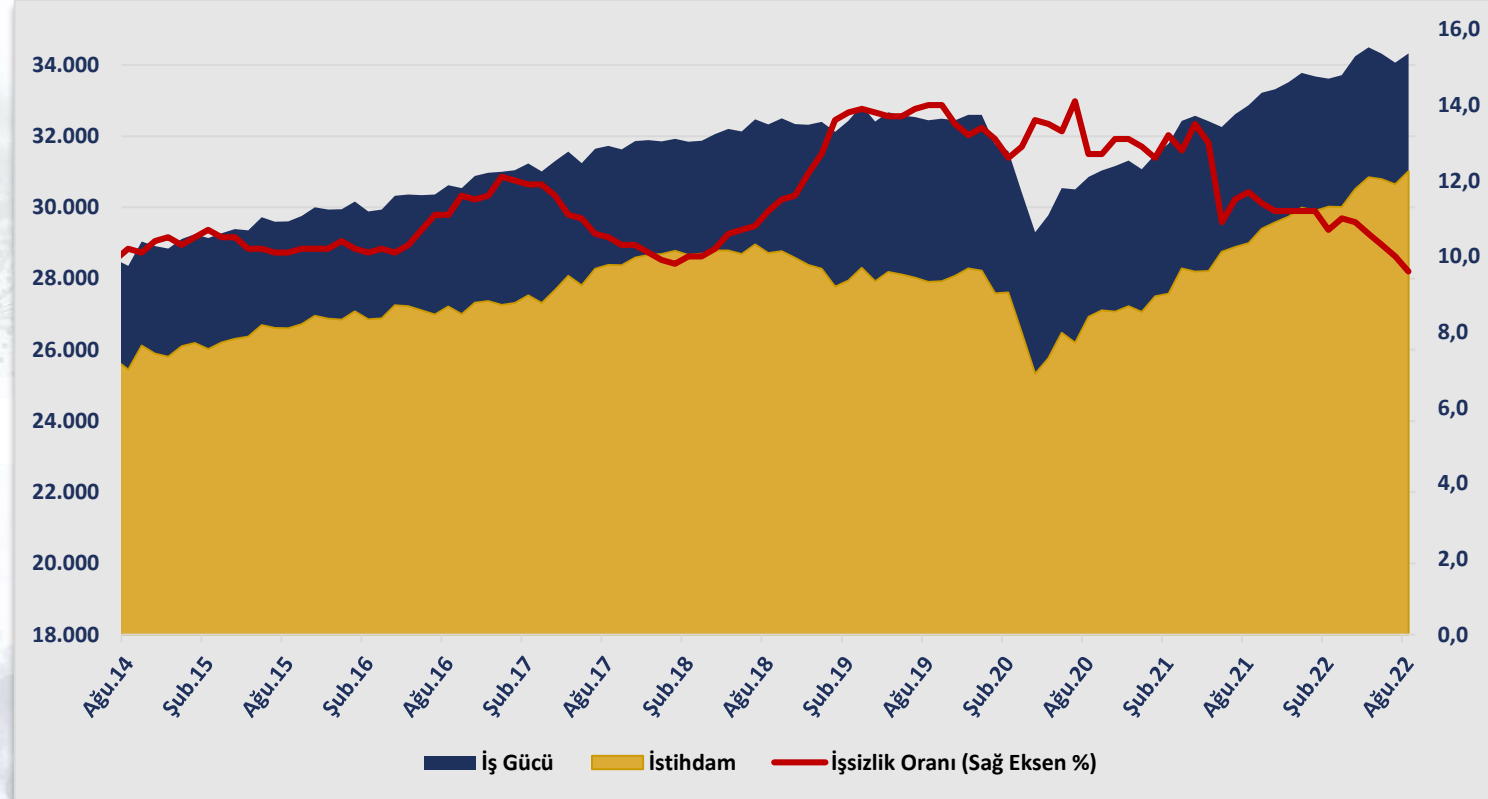
Kaynak: TÜİK

*Endeks (2003=100)

İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler

- Mevsim etkilerinden arındırılmış işsizlik oranı 2022 Ağustos ayında bir önceki aya göre 0,4 puanlık azalış ile %9,6 seviyesinde gerçekleşmiştir.
- Mevsimsellikten arındırılmış işsizlik oranı ABD’de %3,7 (Ağustos), AB(27)’de %6 (Temmuz), Avro Bölgesi’nde %6,6 (Temmuz), Almanya’da %2,9 (Temmuz), Fransa’da %7,5 (Temmuz) ve İtalya’da %7,9 (Temmuz) düzeyinde bulunmaktadır.

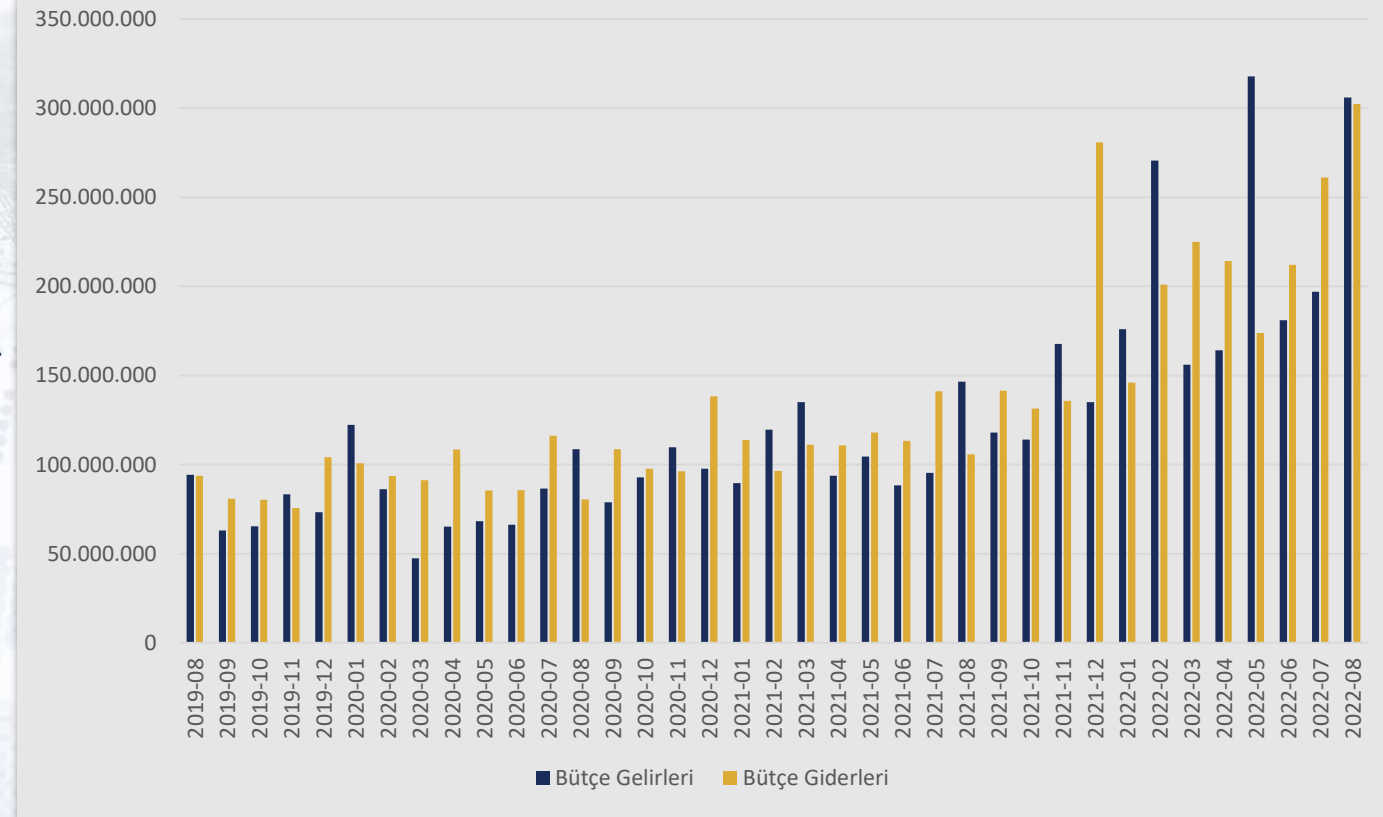
Kaynak: TÜİK

Not: Mevsimsel Düzeltilmiş Veriler

- 2022 yılı Ağustos ayında merkezi yönetim bütçe giderleri 302,3 milyar TL, bütçe gelirleri 305,9 milyar TL ve bütçe fazlası 3,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir

Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri

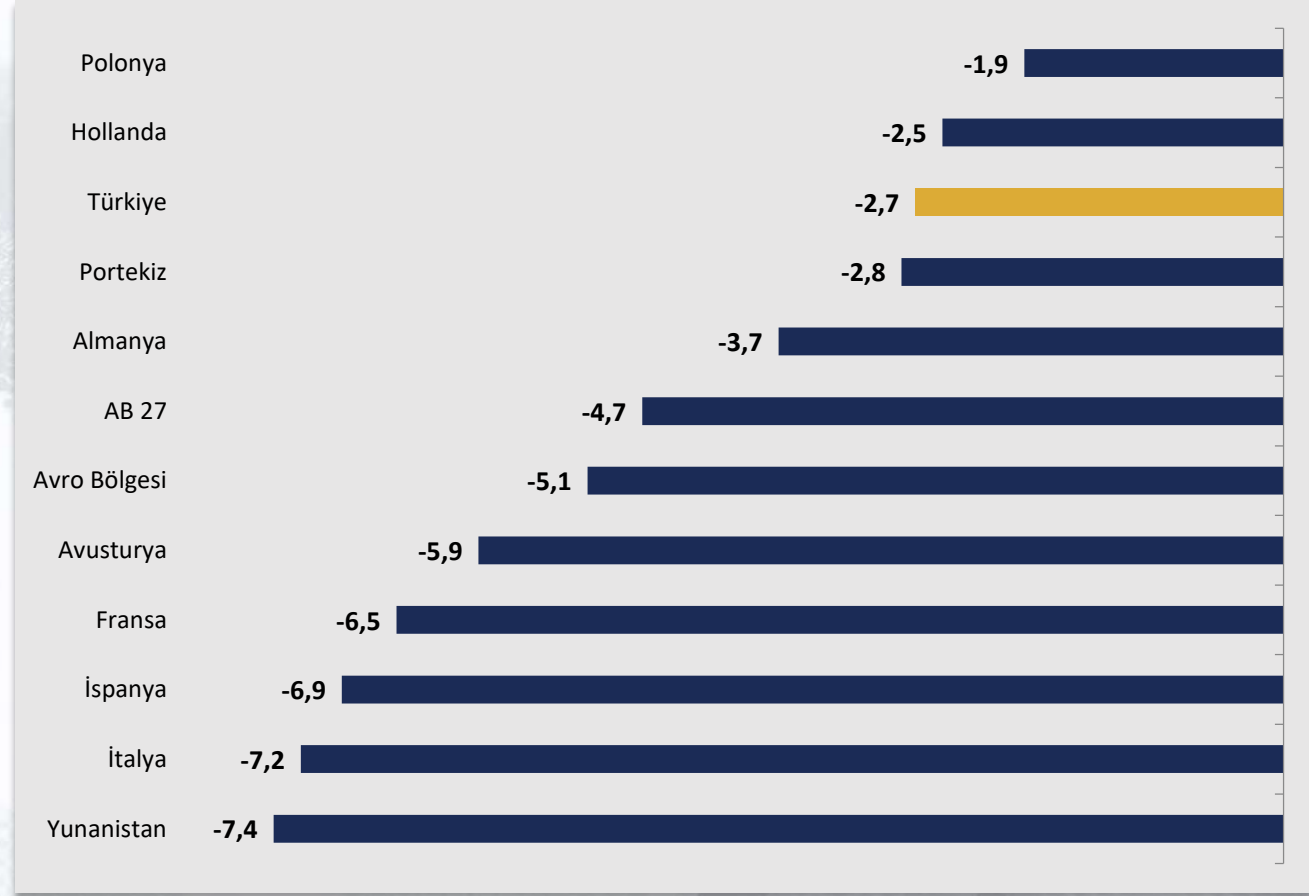

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

- Türkiye'nin Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi GSYH'ye oranı 2021 yılında -%2,7 ile AB ülkeleri ortalamasının altında gerçekleşmiştir.

Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi / GSYH (%), 2021

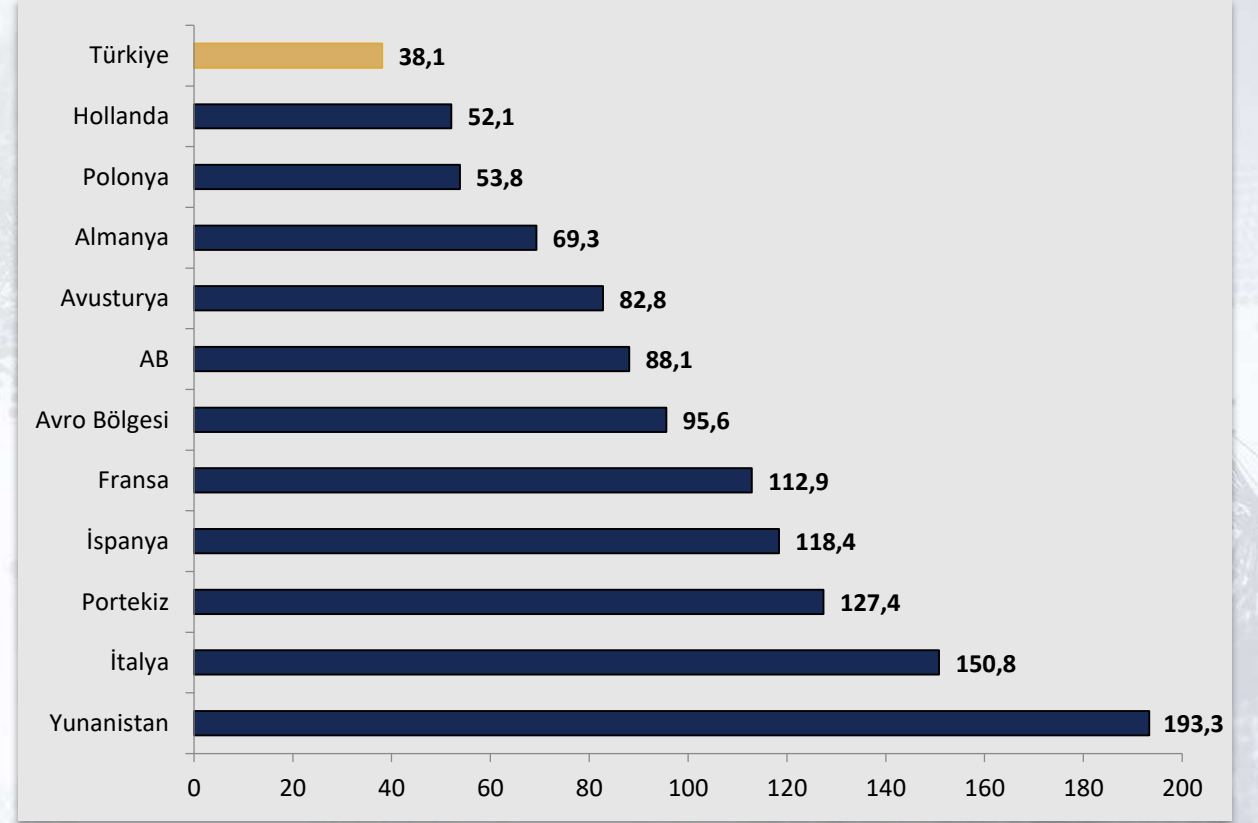

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Eurostat.

- Türkiye'nin AB tanımlı Genel Devlet Borç Stokunun GSYH'ya oranı 2021 yılında, Maastricht kriteri olan %60'ın oldukça altında, %38,1 olarak gerçekleşmiştir.

AB Tanımlı Genel Devlet Borç Stoku / GSYH (%), 2021

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Eurostat.

Ödemeler Dengesi

- 2022 yılı Temmuz ayında cari işlemler açığı, bir önceki yılın aynı ayına göre %1193,5 oranında artarak 4.010 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Milyon Dolar	Temmuz			Ocak-Temmuz		
	2021	2022	Değişim (%)	2021	2022	Değişim (%)
I- CARİ İŞLEMLER HESABI	-310	-4.010	1193,5	-13.677	-36.672	168,1
A. DIŞ TİCARET DENGESİ	-3.146	-9.308	195,9	-16.565	-50.367	204,1
B. HİZMETLER DENGESİ	3.510	5.778	64,6	9.534	20.163	111,5
C. BİRİNCİL GELİR DENGESİ	-740	-559	-24,5	-7.431	-5.984	-19,5
D. İKİNCİL GELİR DENGESİ	66	79	19,7	785	-484	-161,7
II- SERMAYE HESABI	-19	-17	-10,5	-38	-31	-18,4
III- FİNANS HESAPLARI	3.043	1.446	-52,5	-3.507	-12.356	252,3
Doğrudan Yatırımlar	-1.221	-252	-79,4	-3.880	-3.197	-17,6
Net Varlık Edinimi	390	406	4,1	2.245	2.913	29,8
Net Yükümlülük Oluşumu	1.611	658	-59,2	6.125	6.110	-0,2
Sermaye	1.036	379	-63,4	3.027	2.270	-25,0
Yatırım	1.045	387	-63,0	3.121	2.779	-11,0
Tasfiye	9	8	-11,1	94	509	441,5
Diğer Sermaye (Net)	120	-27	-122,5	427	49	-88,5
Gayrimenkul (Net)	455	306	-32,7	2.671	3.791	41,9
Portföy Yatırımları	-1.934	631	-132,6	-3.886	12.066	-410,5
Diğer Yatırımlar	-502	-3.356	568,5	-9.705	-13.300	37,0
Rezerv Varlıklar	6.700	4.423	-34,0	13.964	-7.925	-156,8
IV- NET HATA NOKSAN	3.372	5.473	62,3	10.208	24.347	138,5

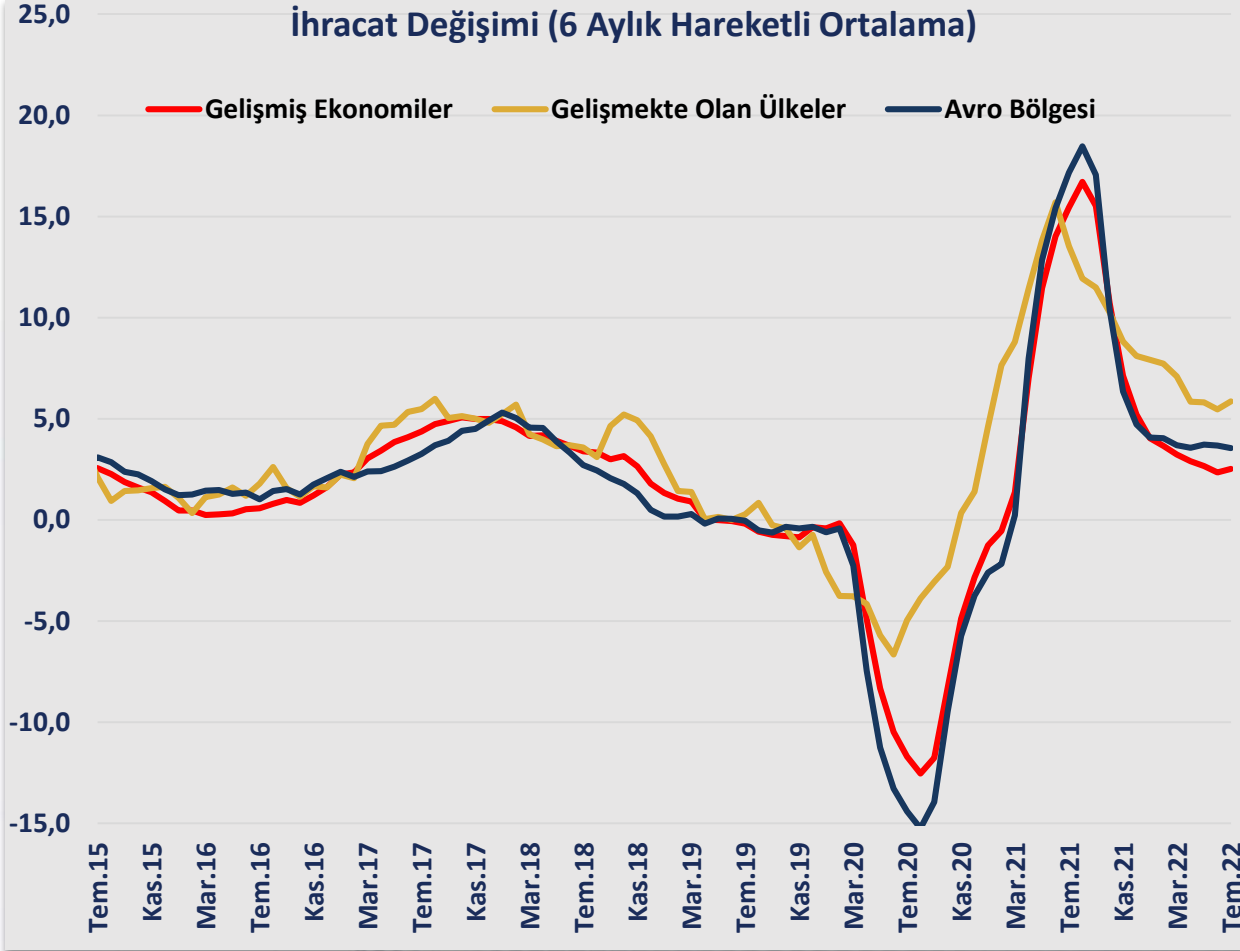

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

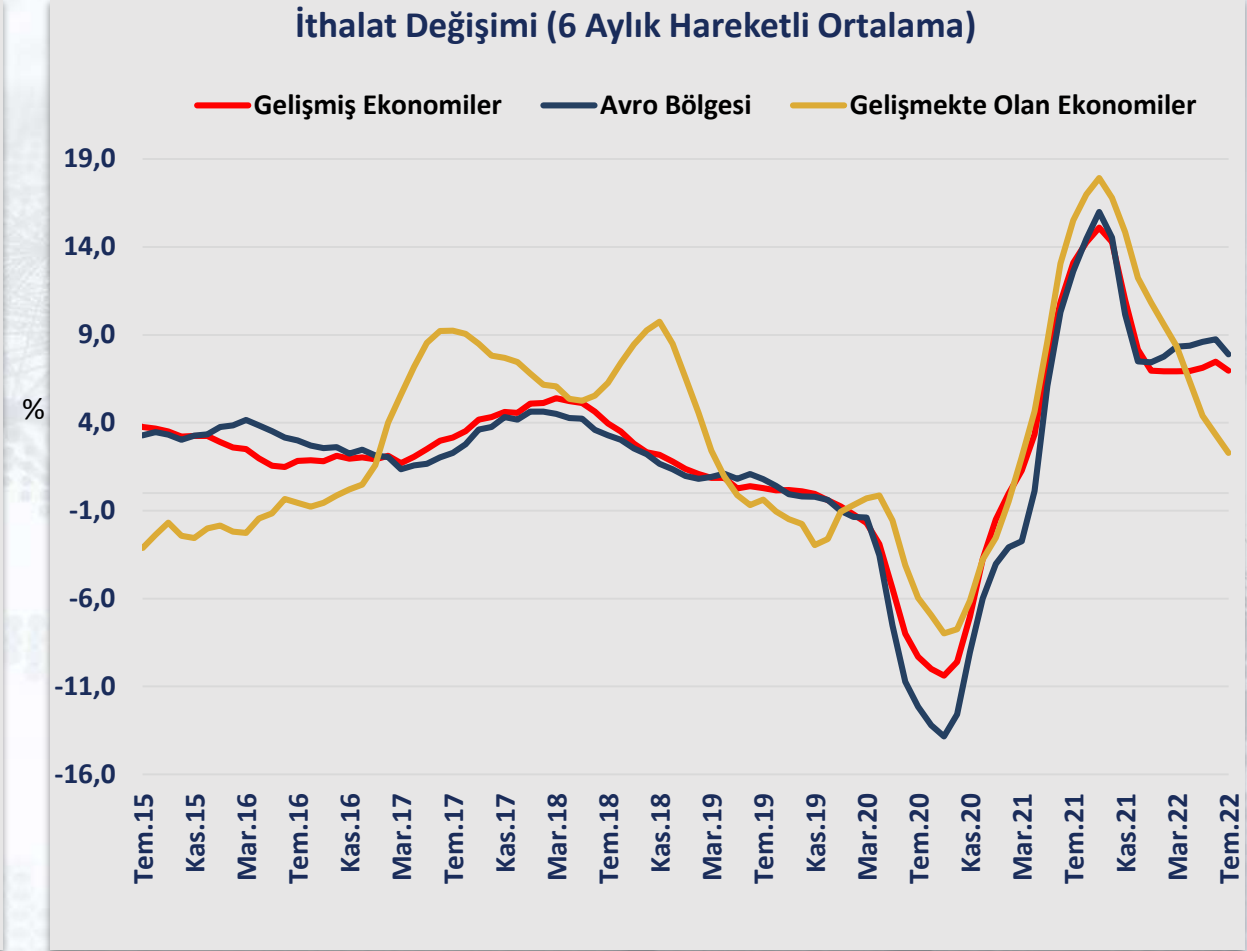
MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

Küresel Ticaret Endekslerindeki Gelişmeler *

İhracat Değişimi (6 Aylık Hareketli Ortalama)

İthalat Değişimi (6 Aylık Hareketli Ortalama)

Kaynak: Hollanda Ekonomik Politika Analizi Bürosu (CPB)

* Ticaret Endeksi (2010=100), mevsimsel arındırılmış veriler kullanılmakta ve artışlar yıllık olarak hesaplanmaktadır.

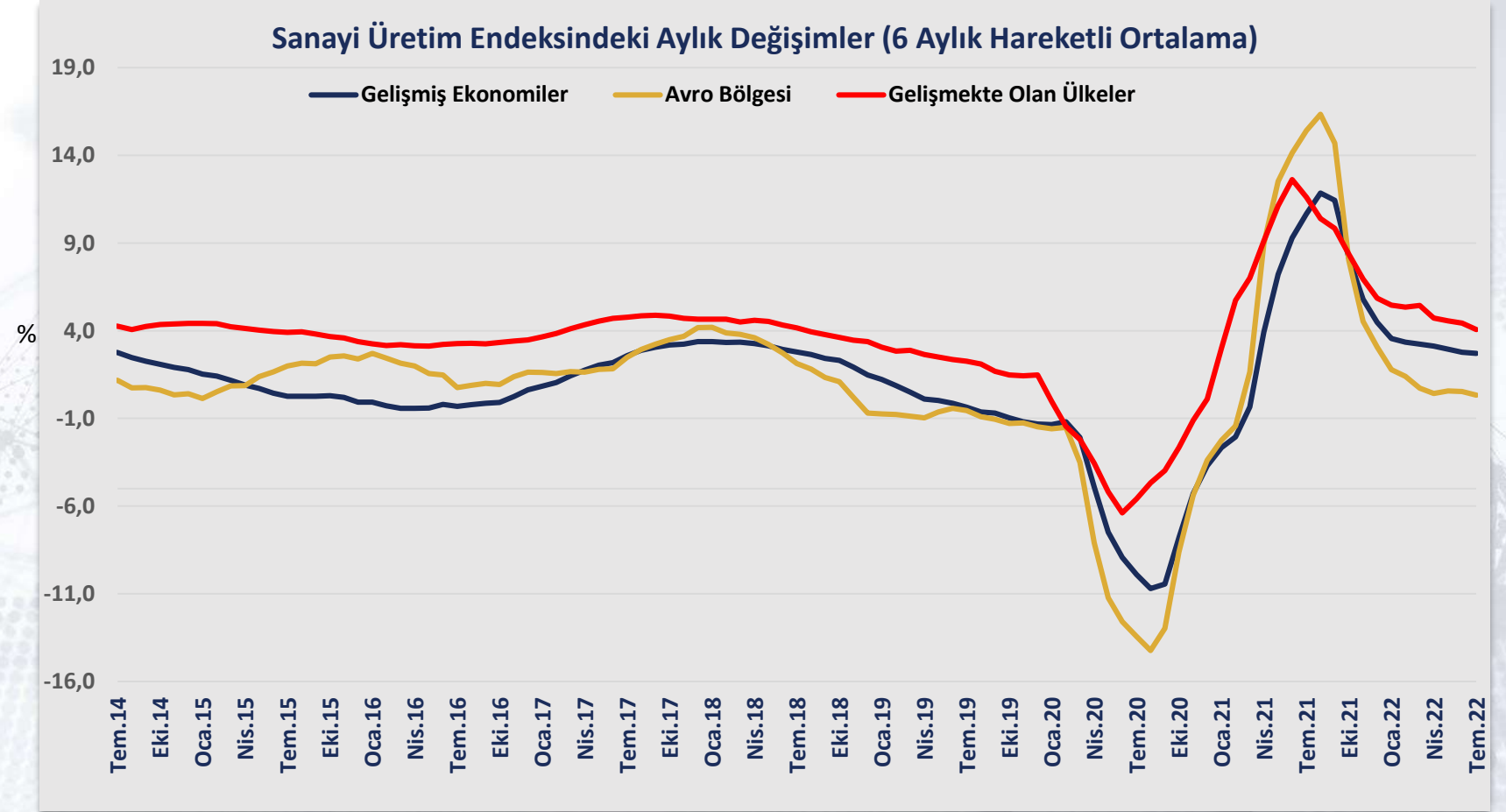

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

Küresel Sanayi Üretim Endekslerindeki Gelişmeler*

- 2022 yılı Temmuz ayı itibarıyla dünya sanayi üretim hızındaki yavaşlama eğiliminin sona erdiği görülmektedir.

Kaynak: Hollanda Ekonomik Politika Analiz Bürosu(CPB)

*Sanayi Üretim Endeksi, Yüzde Değişim (2010=100), mevsimsel arındırılmış veriler kullanılmakta ve artışlar yıllık olarak hesaplanmaktadır.

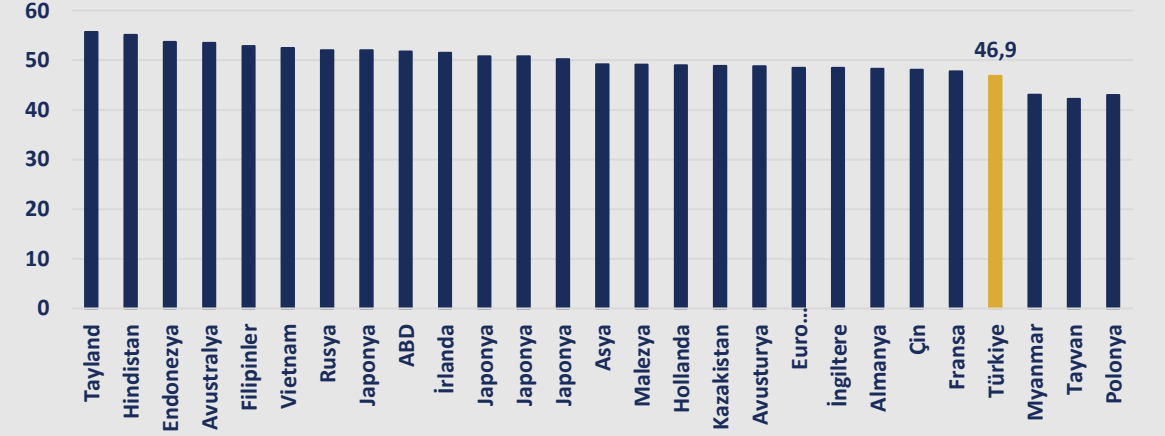
T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

2022 Eylül Ayında Türkiye'nin PMI Endeksi 46,9 ile eşik değerin altında gerçekleşmiştir.

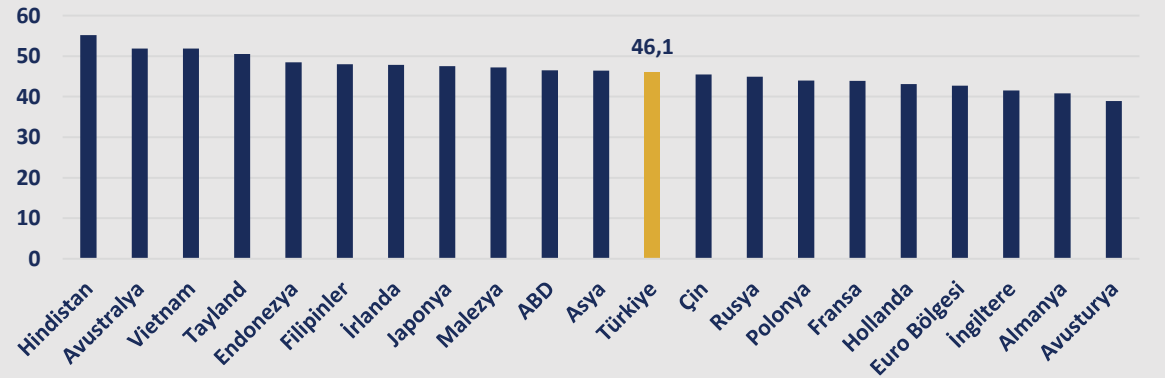
2022 Eylül Ayında Türkiye'nin Yeni İhracat Siparişleri Endeksi 46,1 ile eşik değerin altında gerçekleşmiştir.

İmalat Sanayi Satın Alma Yöneticileri Endeksi* (PMI), Eylül 2022

Kaynak: IHS Markit

Yeni İhracat Siparişleri Endeksi*, Eylül 2022

Kaynak: IHS Markit

• Endeksin 50 değerinin üzerinde olması imalat sanayinde iyileşmeye işaret ederken 50'nin altında olması kötüleşmeyi ifade etmektedir. Mevsimsellikten arındırılmış veriler kullanılmıştır.

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

B-MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM

2023-2025 Orta Vadeli Program Hedefleri

	2021	2022 (GT)	2023 (P)	2024 (P)	2025 (P)
GSYH (Milyar TL, Cari Fiyatlarla)	7.249	13.429	18.654	23.438	27.440
Kişi Başına Milli Gelir (\$)	9.592	9.485	10.071	10.931	12.091
GSYH Reel Büyümesi (%)	11,4	5,0	5,0	5,5	5,5
İşsizlik Oranı (%)	12	10,8	10,4	9,9	9,6
Seyahat Gelirleri (Milyar \$)	20,8	34,0	45,0	55,0	62,0
Cari İşlemler Dengesi (Milyar \$)	-13,6	-47,3	-22,0	-13,7	-10,0
Cari İşlemler Dengesi / GSYH (%)	-1,7	-5,9	-2,5	-1,4	-0,9

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

GT: Gerçekleşme Tahmini, P: Program

- 2023-2025 dönemini kapsayan Orta Vadeli Programda aşılama faaliyetlerinin hız kazanması ve sosyal hayat üzerindeki kısıtlamaların azaltılmasıyla salgın sonrası toparlanma sürecinde büyüme potansiyelinin artırılması, yüksek katma değerli üretimi önceleyen Türkiye ekonomisi için; nitelikli istihdam oluşturan, enflasyon ve cari açık yaratmayan, ağırlıklı olarak yurtiçi tasarruflar ve doğrudan yabancı yatırımlarla finanse edilen, verimli alanlara yönlendirilmiş yatırımlara ve ihracata dayalı, yeşil dönüşümü dikkate alan dengeli, istikrarlı ve kapsayıcı bir büyüme yapısının tesis edilmesi temel amaç olarak belirlenmiştir.

Mal Ticareti Hedefleri (OVP)

	2021	2022 (GT)	2023 (P)	2024 (P)	2025 (P)
İhracat (Milyar \$) (GTS)	225,2	255,0	265,0	285,0	305,0
İthalat (Milyar \$) (GTS)	271,4	360,0	345,0	363,0	384,0
Dış Ticaret Dengesi (GTS, Milyar Dolar)	-46,2	-105,0	-80,0	-78,0	-79,0
Dış Ticaret Hacmi (GTS)/GSYH (%)	61,5	76,2	70,3	68,1	64,7
İhracat/İthalat (%)	83,0	70,8	76,8	78,5	79,4

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

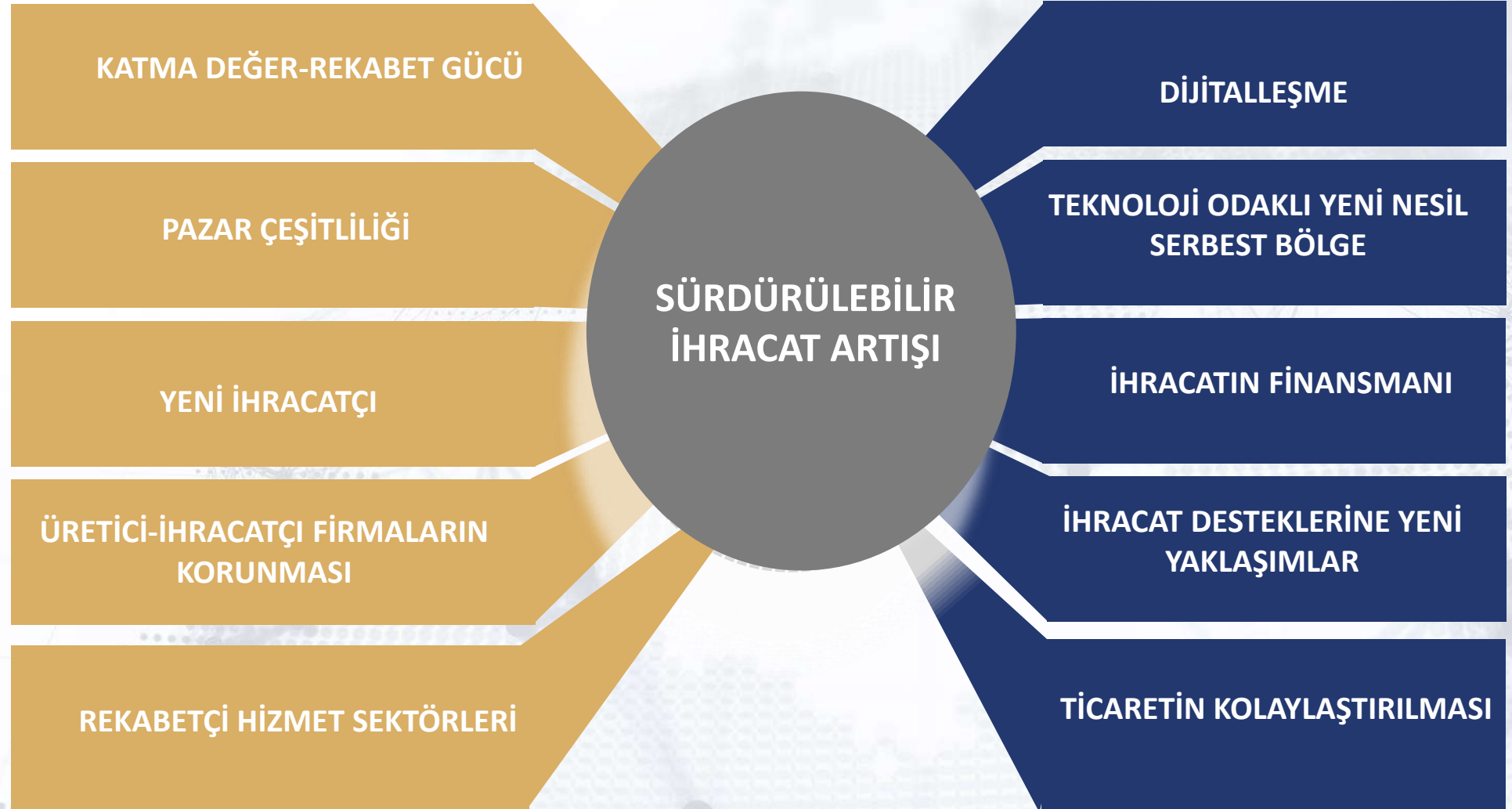
GT: Gerçekleşme Tahmini

P: Program

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

İhracat Ana Planı Hedefleri

İhracat Ana Planı Politika Araçları

Dijitalleşme ve Ticaret Kolaylıkları	Ticaret Diplomasisi ve Yeni İhracatçılar	Teknoloji Odaklı Yeni Nesil Serbest Bölgeler	İhracatın Finansmanı (Eximbank Ürünleri)
➤ Dijital Gümrükler ➤ İhracatçılar İçin Kullanıcı Dostu Dijital Uygulamalar ➤ Ticaret Diplomasisi Araçları ➤ Ticaret Politikası Önlemleri	➤ Ticaret Müşavirleri Ağı ➤ Türkiye Kadın Girişimci Ağı ➤ Melek Yatırımcı Ağı ➤ Dış Ticaret Alanında Mesleki Eğitim	➤ Finansman Desteği ➤ Enerji Desteği ➤ Kira Desteği ➤ İstihdam Desteği	➤ Uzun Vadeli Finansman ➤ Kur riskine karşı yeni ürünler ➤ Kadın ve Genç Girişimcilere Özel Kredi Programı ➤ Mevsimsel Kredi Destek Programı

Neden Uzak Ülkeler?

- ✓ Türkiye'nin toplam ihracatının yaklaşık **üçte ikisi** Türkiye'ye görece **yakın** ülkelere gerçekleştiriliyor.
- ✓ Türkiye'nin **ortalama ihracat mesafesi** dünya ortalamasının altında kalıyor.

Strateji ile uzak ülkelerin ticari ve ekonomik işbirliği potansiyelinin değerlendirilmesi ve ihracatta sürdürülebilir artışın sağlanması hedeflenmektedir.

Türkiye'nin dünya ticaretindeki payını arttırmak

Ülkemize coğrafi olarak uzak, yüksek gelire sahip büyük pazarlardan ülkemizin potansiyelinin altında pay aldığı anlaşılmaktadır.

İhracat yapılan pazarları çeşitlendirmek

İhracatçılarımızın coğrafi olarak uzak büyük pazarlara yönelmesi ihracat pazarlarımızın çeşitlenmesine önemli bir katkı sağlayacaktır.

İhracatçılara yol gösterilmesi

Ülkemizin toplam ihracatının 3.065 km olan ortalama menziline 4.744 km seviyesinde olan dünya ortalamasına yükseltilmesi ve büyük uzak pazarlardaki payının artırılması için kılavuz niteliğinde bir strateji belgesi oluşturulmuştur.

Uzak Ülkeler Stratejisi:

- 11. Kalkınma Planı (2019-2023),
 - İhracat Ana Planı,
 - Orta Vadeli Program,
 - Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı,
 - Bakanlığımızın Stratejik Planı
- rehber edinilmek suretiyle hazırlanmıştır.

Uzak Ülkeler Stratejisi ile,

**Dünya nüfusunun %62'sini temsil eden,
Küresel GSYİH'nin %64'ünü oluşturan**

18 ülkeye;

2018-2020 ortalaması yaklaşık 20 milyar dolar olan mal ihracatımızın 80 milyar dolar civarına artırılarak dört katına çıkartılması ve bu suretle anılan ülkelerin ithalatındaki payımızın dünya ihracatından aldığımız pay olan %1 seviyesine yükseltilmesini hedefliyoruz.

Uluslararası Kuruluşların Büyüme Tahminleri

Bazı Ülke-Ülke Gruplarına İlişkin Büyüme Tahminleri (%)									
		Dünya	Avro Bölgesi	ABD	Brezilya	Rusya	Hindistan	ÇHC	Japonya
IMF	2021	6,1	5,3	5,7	4,6	4,7	8,9	8,1	1,6
	2022	3,2	2,6	2,3	1,7	-6,0	7,4	3,3	1,7
	2023	2,9	1,2	1,0	1,1	-3,5	6,1	4,6	1,7
OECD	2021	5,8	5,2	5,7	4,9	4,7	8,7	8,1	1,7
	2022	3,0	3,1	1,5	2,5	-5,5	6,9	3,2	1,6
	2023	2,2	0,3	0,5	0,8	-4,5	5,7	4,7	1,4
Dünya Bankası	2021	5,7	5,4	5,7	4,6	4,7	8,7	8,1	1,7
	2022	2,9	2,5	2,5	1,5	-8,9	7,5	4,3	1,7
	2023	3,0	1,9	2,4	0,8	-2,0	7,1	5,2	1,3

Kaynak:

IMF 2022 Temmuz ayı Görünüm Raporu

OECD 2022 Eylül ayı Görünüm Raporu

Dünya Bankası 2022 Haziran ayı Görünüm Raporu

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

Dünya Ticaretine İlişkin Tahminler

DTÖ Küresel Mal Ticareti Büyüme Tahminleri (%)

	2022	2023
Dünya Mal Ticaret Hacmi	3,5	1,0
<i>İhracat Artışı</i>		
Kuzey Amerika	3,4	1,4
Güney Amerika	1,6	0,3
Avrupa	1,8	0,8
Asya	3,4	1,4
<i>İthalat Artışı</i>		
Kuzey Amerika	8,5	0,8
Güney Amerika	5,9	-1,0
Avrupa	5,4	-0,7
Asya	9,0	2,2

Kaynak: IMF (Temmuz 2022), DTÖ (Ekim 2022)

IMF Küresel Mal ve Hizmet Ticareti Büyüme Tahminleri (%)

Reel Değişim (%)	2021	2022
Küresel Ticaret Hacmi	10,1	4,1
İhracat Hacmi		
-Gelişmiş Ülkeler	9,0	5,3
-Yükselen Piyasalar ve Gelişmekte Olan Ülkeler	11,8	9,5

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

C-DİŞ TİCARETTE GELİŞMELER

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

1) MAL TİCARETİ

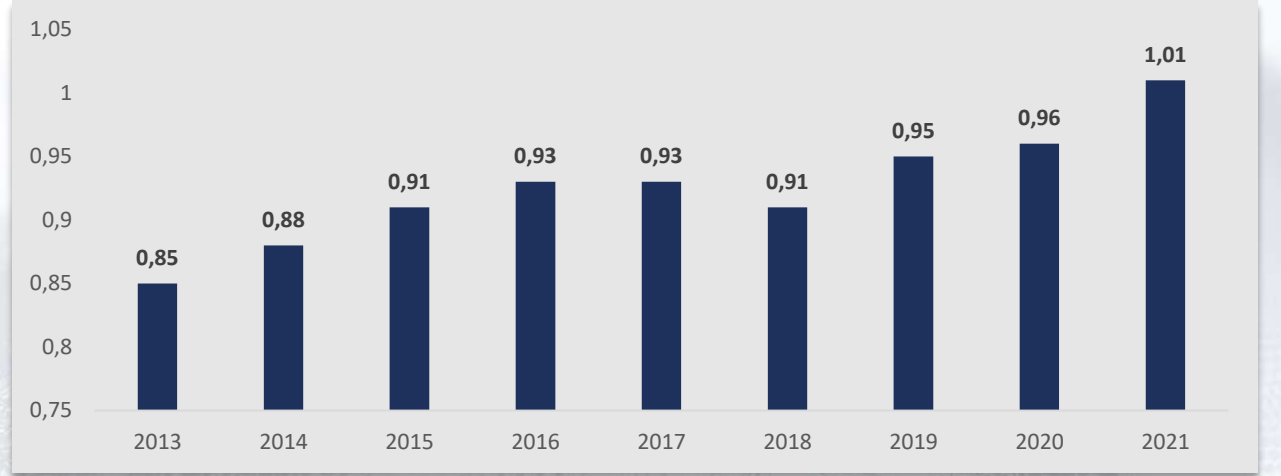

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

MAL TİCARETİ

➤ Türkiye'nin dünya mal ihracatındaki payı 2021 yılında %1,01 düzeyindedir.

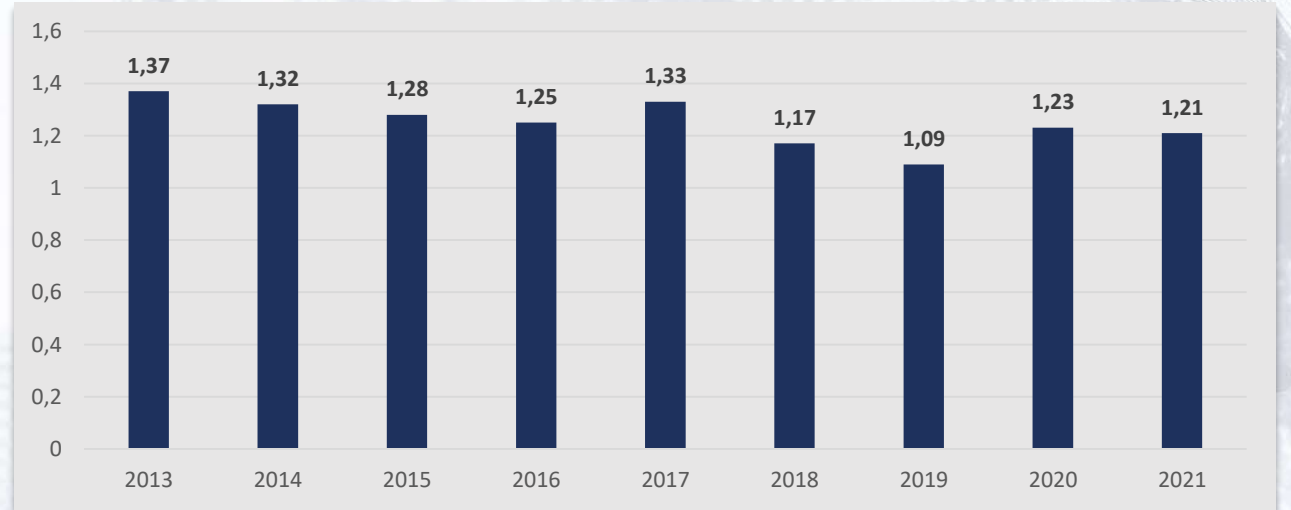
Türkiye'nin Küresel Mal İhracatındaki Payı (%)

Kaynak: DTÖ

➤ Türkiye'nin dünya mal ithalatındaki payı 2021 yılında %1,21 düzeyindedir.

Türkiye'nin Küresel Mal İthalatındaki Payı (%)

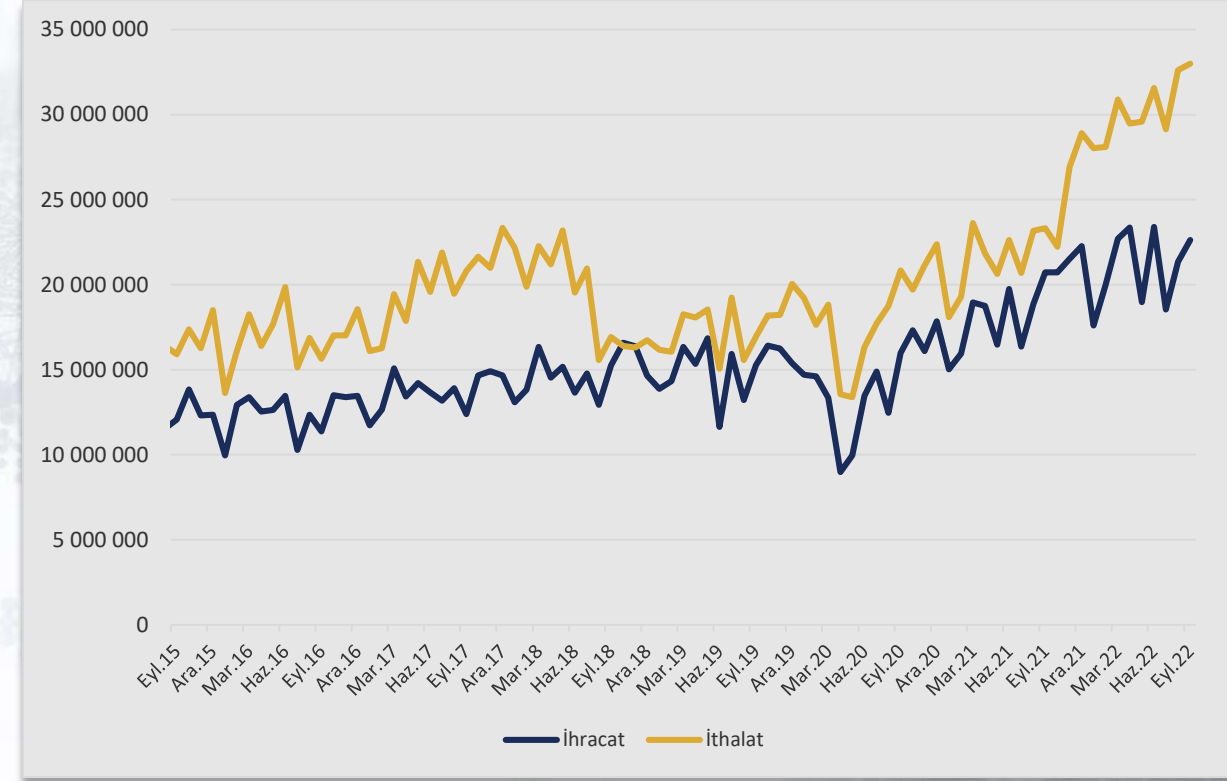

Kaynak: DTÖ

- 2022 Eylül ayında, 2021 yılının aynı ayına göre genel ticaret sisteminde ihracat %9,2 oranında artış ile 22,6 milyar dolar olmuştur.
- İthalat ise %41,5 oranında artış ile 33 milyar dolar olmuştur. Dış ticaret açığı ise %298,3 oranında artışla 10,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

İhracat ve İthalatın Aylık Gelişimi (Bin \$, GTS)

Kaynak: TÜİK, Ticaret Bakanlığı

Not: Grafikte Arındırılmamış Veriler Kullanılmıştır.

Dış Ticaretin Gelişimi

(Milyon \$)	2020	2021	Değişim (%) 2020/2021	2021 (Ocak-Eylül)	2022 (Ocak-Eylül)	Değişim (%) 2021/2022
İhracat	169.638	225.264	32,8	160.812	188.224	17,0
Enerji İhracatı*	4.715	8.516	80,6	5.796	12.268	111,7
Altın İhracatı	2.780	3.483	25,3	2.095	701	-66,5
İthalat	219.517	271.423	23,6	193.235	272.043	40,8
Enerji İthalatı*	28.925	50.692	75,3	31.493	73.850	134,5
Altın İthalatı	25.184	5.499	-78,2	4.830	12.094	150,4
Dış Ticaret Hacmi	389.155	496.687	27,6	354.047	460.267	30,0
Dış Ticaret Dengesi	-49.879	-46.158	-7,5	-32.423	-83.819	159
Enerji Dışı Denge	-25.669	-3.983	-84,5	-6.726	-22.237	230,6
İhracat / İthalat (%)	77,3	83,0	-19,5	83,2	69,2	-16,9
İhracat / İthalat (%) **	86,5	98,2	-16,1	95,8	88,8	7,1
İhracat / İthalat (%) ***	11,0	63,3	-12,7	97,5	94,2	-3,4

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

* Enerji, 27 fasıla karşılık gelmektedir.

** Enerji hariç

*** Enerji ve Altın hariç

Dış Ticaret Endeksleri (2010=100)

	2020		2021		2022 Ocak-Temmuz	
	Endeks	% Değişim	Endeks	% Değişim	Endeks	% Değişim
İhracat Birim Değer Endeksi	94,8	-0,8	103,8	9,5	112,1	9,9
İhracat Miktar Endeksi	118,4	-5,5	144,1	21,7	146,3	8,4
İthalat Birim Değer Endeksi	96,3	-4,9	120,8	25,4	148,9	35,3
İthalat Miktar Endeksi	106,7	9,6	105,3	-1,3	111,3	4
Dış Ticaret Hadleri	98,5	4,2	85,9	-12,7	75,3	-18,8

Kaynak: TÜİK

- 2022 Ocak-Temmuz döneminde ihracat birim değer endeksi bir önceki yılın aynı dönemine göre %9,9 oranında artarken, ithalat birim değer endeksi ise %35,3 oranında artmıştır.

GTS*'ye Göre Dış Ticaret Verileri

Tablo 1: Genel Ticaret Sistemine(GTS) Göre Dış Ticaret Verileri

Milyon Dolar	Eylül			Ocak - Eylül		
	2021	2022	Değişim	2021	2022	Değişim
			(%)			(%)
İhracat	20.716	22.616	9,2	160.812	188.224	17,0
İthalat	23.322	33.000	41,5	193.235	272.043	40,8
Dış Ticaret Hacmi	44.038	55.616	26,3	354.047	460.267	30,0
Dış Ticaret Dengesi	-2.607	-10.384	298,3	-32.423	-83.819	158,5
İhr/İth.Karşılama Oranı(%)	88,8	68,5		83,2	69,2	

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

*Genel Ticaret Sistemi'nde (GTS), Gümrük alanlarına ve serbest bölgelere giren ve çıkan mallar da dış ticaret verisinde yer almaktadır.

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflaması (GTS)

İHRACAT

Milyon Dolar	Eylül			Ocak-Eylül		
	2021	2022	Değişim (%)	2021	2022	Değişim (%)
Yatırım malları	2.260	2.530	11,9	17.592	20.392	15,9
Ara mallar	10.899	12.157	11,5	82.557	101.164	22,5
Tüketim malları	7.452	7.866	5,5	59.830	65.387	9,3
Diğerleri	105	64	-38,9	834	1.281	53,7
TOPLAM	20.716	22.616	-10	160.812	188.224	101,4

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

İTHALAT

Milyon Dolar	Eylül			Ocak-Eylül		
	2021	2022	Değişim (%)	2021	2022	Değişim (%)
Yatırım malları	2.996	3.580	19,5	26.224	28.957	10,4
Ara mallar	18.198	26.647	46,4	148.084	221.632	49,7
Tüketim malları	2.094	2.751	31,4	18.617	21.263	14,2
Diğerleri	34	22	-35,1	311	192	-38,1
TOPLAM	23.322	33.000	62,2	193.235	272.043	36,2

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Başlıca İhraç Ürünleri (GTS)

FASIL	İHRACAT (Milyon Dolar)	Eylül			Ocak - Eylül		
	FASIL ADI	2021	2022	Değişim (%)	2021	2022	Değişim (%)
87	Motorlu kara taşıtları	2.073	2.323	12,1	17.957	18.986	5,7
84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	1.816	2.049	12,8	1.816	2.049	12,8
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	766	1.705	122,6	766	1.705	122,6
72	Demir ve çelik	2.018	1.229	-39,1	2.018	1.229	-39,1
85	Elektrikli makina ve cihazlar	1.077	1.220	13,3	1.077	1.220	13,3
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	1.056	1.043	-1,3	1.056	1.043	-1,3
39	Plastikler ve mamulleri	937	1.005	7,3	937	1.005	7,3
73	Demir veya çelikten eşya	877	969	10,6	877	969	10,6
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	711	951	33,9	711	951	33,9
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	712	739	3,8	712	739	3,8
Liste Toplamı		12.042	13.234	9,9	27.925	29.897	7,1
Genel Toplam		20.716	22.616	9,2	160.812	188.224	17,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Başlıca İthal Ürünleri (GTS)

FASIL	İTHALAT (Milyon Dolar)	Eylül			Ocak - Eylül		
	FASIL ADI	2021	2022	Değişim (%)	2021	2022	Değişim (%)
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	4.447	9.563	115,0	31.493	73.850	134,5
84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	2.715	3.228	18,9	2.715	3.228	18,9
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	483	3.110	543,4	483	3.110	543,4
85	Elektrikli makina ve cihazlar	1.626	1.968	21,0	1.626	1.968	21,0
72	Demir ve çelik	2.194	1.869	-14,8	2.194	1.869	-14,8
87	Motorlu kara taşıtları	1.113	1.511	35,7	1.113	1.511	35,7
39	Plastikler ve mamulleri	1.547	1.459	-5,7	1.547	1.459	-5,7
29	Organik kimyasal ürünler	882	831	-5,8	882	831	-5,8
76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	610	663	8,5	610	663	8,5
74	Bakır ve bakırdan eşya	453	520	14,7	453	520	14,7
Liste Toplamı		16.071	24.721	53,8	43.117	89.008	106,4
Genel Toplam		23.322	33.000	41,5	193.235	272.043	40,8

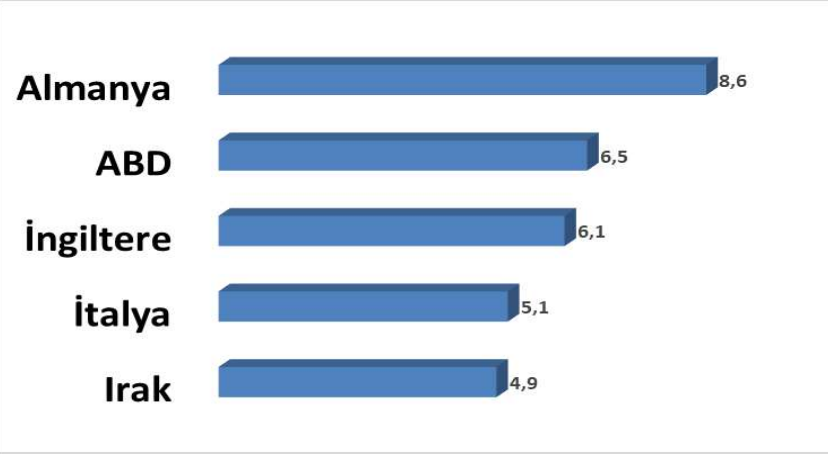
Kaynak: Ticaret Bakanlığı

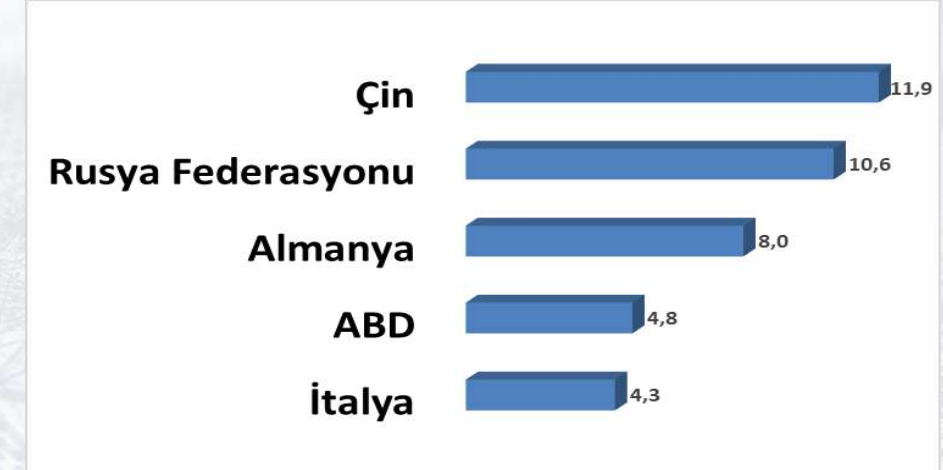
T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

İhracat ve İthalatta İlk Beş Ülke (GTS)

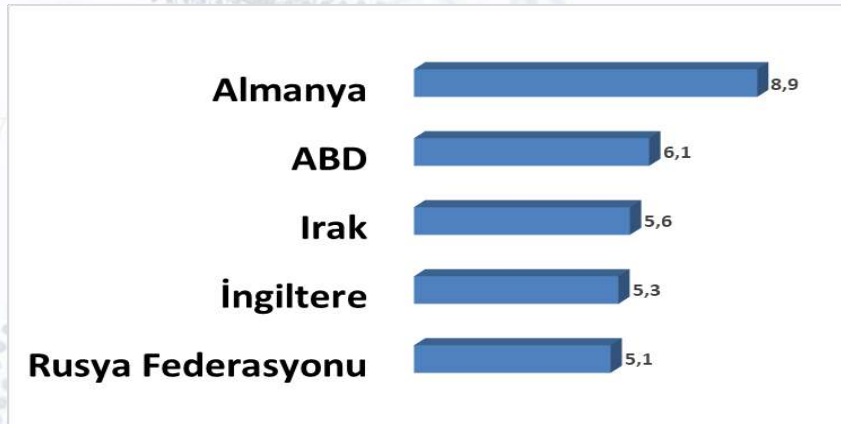
2021 yılı İhracatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

2021 yılı İthalatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

2022 Eylül Ayı İhracatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

2022 Eylül Ayı İthalatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

Kaynak: TUIK , Ticaret Bakanlığı

www.ticaret.gov.tr

İhracatın Bölgesel Dağılımı

Milyon Dolar			Eylül				Ocak-Eylül			
			2021	2022	Pay (%)	Değişim (%)	2021	2022	Pay (%)	Değişim (%)
Sıra	Ana Ülke Grupları	Ülke Grupları								
1	Avrupa	Avrupa Birliği 27	8.490	8.901	39,4	4,8	67.129	77.635	41,2	15,6
		Diğer Avrupa (AB Hariç)	2.901	3.832	16,9	32,1	22.017	25.718	13,7	16,8
2	Afrika	Diğer Afrika	702	762	3,4	8,6	5.574	7.696	4,1	38,1
		Kuzey Afrika	1.208	1.112	4,9	-8,0	9.312	10.848	5,8	16,5
3	Amerika	Güney Amerika	387	266	1,2	-31,4	2.776	2.599	1,4	-6,4
		Kuzey Amerika	1.589	1.552	6,9	-2,4	11.743	14.311	7,6	21,9
		Orta Amerika ve Karayipler	379	332	1,5	-12,4	1.782	2.299	1,2	29,1
4	Asya	Diğer Asya	1.570	1.599	7,1	1,9	12.563	13.295	7,1	5,8
		Yakın ve Orta Doğu	3.347	4.144	18,3	23,8	26.860	32.651	17,3	21,6
5	Avustralya & Yeni Zelanda	Avustralya ve Yeni Zelanda	108	87	0,4	-19,3	805	811	0,4	0,7
6	Diğerleri	Diğer Ülke ve Bölgeler	34	30	0,1	-10,9	252	363	0,2	44,2
Toplam			20.716	22.616	100	9,2	160.812	188.224	100	17,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

İthalatın Bölgesel Dağılımı

Milyon Dolar			Eylül				Ocak-Eylül			
			2021	2022	Pay (%)	Değişim (%)	2021	2022	Pay (%)	Değişim (%)
Sıra	Ana Ülke Grupları	Ülke Grupları								
1	Avrupa	Avrupa Birliği 27	6.855	7.617	23,1	11,1	63.175	68.576	25,2	8,6
		Diğer Avrupa (AB Hariç)	3.725	10.372	31,4	178,5	31.769	63.503	23,3	99,9
2	Afrika	Diğer Afrika	179	265	0,8	48,6	2.105	2.656	1	26,2
		Kuzey Afrika	532	578	1,8	8,8	3.697	4.436	1,6	20,0
3	Amerika	Güney Amerika	728	669	2	-8,1	5.669	8.165	3	44,0
		Kuzey Amerika	1.512	1.568	4,8	3,7	10.258	12.825	4,7	25,0
		Orta Amerika ve Karayipler	103	165	0,5	59,3	822	1.036	0,4	26,1
4	Asya	Diğer Asya	6.225	7.850	23,8	26,1	49.692	67.299	24,7	35,4
		Yakın ve Orta Doğu	1.573	2.188	6,6	39,1	11.562	16.260	6	40,6
5	Avustralya & Yeni Zelanda	Avustralya ve Yeni Zelanda	108	193	0,6	78,4	676	1.273	0,5	88,2
6	Diğerleri	Diğer Ülke ve Bölgeler	1.784	1.535	4,7	-13,9	13.811	26.015	9,6	88,4
Toplam			23.322	33.000	100	41,5	193.235	272.043	100	40,8

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

2) ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

HİZMET İHRACATI DESTEK PROGRAM PAKETİ

Hizmet İhracatı Destek Program Paketi ile tüm hizmet sunum yöntemlerini içeren bir tanımlamanın yanı sıra ülkemiz hizmet ihracatını yeni bir yaklaşımla daha da ileri aşamalara taşıyacak bir sistemin oluşturulması amaçlanmıştır. Bu şekilde, bir yandan hizmet ihracatımızın artırılması sağlanırken, diğer yandan da istatistiki anlamda daha etkin bir mekanizma ile ölçüm ve performans değerlendirmesinin de yapılacağı bir yapı vücuda getirilmiştir.

5447 sayılı Türkiye Bilişim Sektörünün Uluslararasılaşması ve E-Turquality (Bilişimin Yıldızları Programı) Hakkında Karar

5448 sayılı Hizmet İhracatının Tanımlanması, Sınıflandırılması ve Desteklenmesi Hakkında Karar

5449 sayılı Yurt Dışı Lojistik Dağıtım Ağlarının Desteklenmesi Hakkında Karar

2564 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Sektörleri Markalaşma Destekleri Hakkında Karar

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

5448 SAYILI HİZMET İHRACATININ TANIMLANMASI, SINIFLANDIRILMASI VE DESTEKLENMESİ HAKKINDA KARAR

SAĞLIK TURİZMİ

EĞİTİM

FUARCILIK HİZMETLERİ

GAYRİMENKUL HİZMETLERİ

YARATICI ENDÜSTRİLER

SPOR TURİZMİ

YÖNETİM DANIŞMANLIĞI HİZMETLERİ

LOJİSTİK ve TAŞIMACILIK

YEŞİL HİZMETLER

DİĞER HİZMETLER

YENİ BİR İSİM VE KURGU

«HİZMET İHRACATI» TANIMI

ULUSLARARASI SEKTÖREL SINIFLANDIRMA

İLK KEZ PERFORMANS ÖLÇÜMÜ ve İSTATİSTİK
TEMİNİ

- 10 ANA SEKTÖR
- 36 DESTEK UNSURU
- SEKTÖRLER ÖZELİNDE 15 YENİ DESTEK UNSURU

MEVCUT DESTEK UNSURLARI

Tescil Ve Koruma
Desteği

Pazara Giriş
Belgeleri Desteği

Acente Komisyon
Desteği

Reklam, Tanıtım
Ve Pazarlama
Desteği

Birim Desteği

Bireysel Katılım
Desteği

Milli Katılım
Desteği

Milli Katılım
Tanıtım Desteği

Rapor Desteği

Alım Heyeti

Ticaret Heyeti

HİSER İhtiyaç
Analizi Desteği

HİSER İstihdam
Desteği

Sanal Fuar
Organizasyon
Desteği

Yarışma Ve
Etkinlik Desteği

Film Platosu Ve
Stüdyosu Kullanım
Giderleri Desteği

Yurt İçi Tanıtım
Desteği

Yurt İçi Eğitim
Desteği

Hasta Yol Desteği

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

YENİ DESTEK UNSURLARI

Tanıtım Heyeti
Desteği

Uluslararası Öğrenci
Ofisleri Kapasite
Geliştirme Desteği

Akademisyen
İstihdam Desteği

Uluslararası
Sıralama Desteği

Uluslararası
Sıralama Desteği

Uluslararası
Kuruluşlara Üyelik
Desteği

Prestijli Katılım
Desteği

Ürün Yerleştirme
Desteği

HİSER Tanıtım
Desteği

HİSER Sektörel
Ticaret Heyeti
Programı Desteği

HİSER Sektörel Alım
Heyeti Programı
Desteği

Fuar Alanı Yapım
Desteği

Sektörel Nitelikli
Uluslararası Yurt İçi
Fuar Organizasyon
Desteği

Yurt Dışı Fuar
Organizasyon
Desteği

Korsanla Mücadele
Giderleri Desteği

Dublaj Veya Altyazı
Giderleri Desteği

Komplikasyon Ve
Seyahat Sağlık
Sigortası Desteği

Sağlık Turizmi
İstihdam Desteği

Yabancı Dil Ve Sağlık
Turizmi Eğitimi
Desteği

Sağlık Ve Spor
Turizmi Sektörlerinin
Geliştirilmesi Ve
Tanıtılması Desteği

Veri Tabanı Üyelik
Desteği

Yeşil Hizmetler
İstihdam Desteği

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

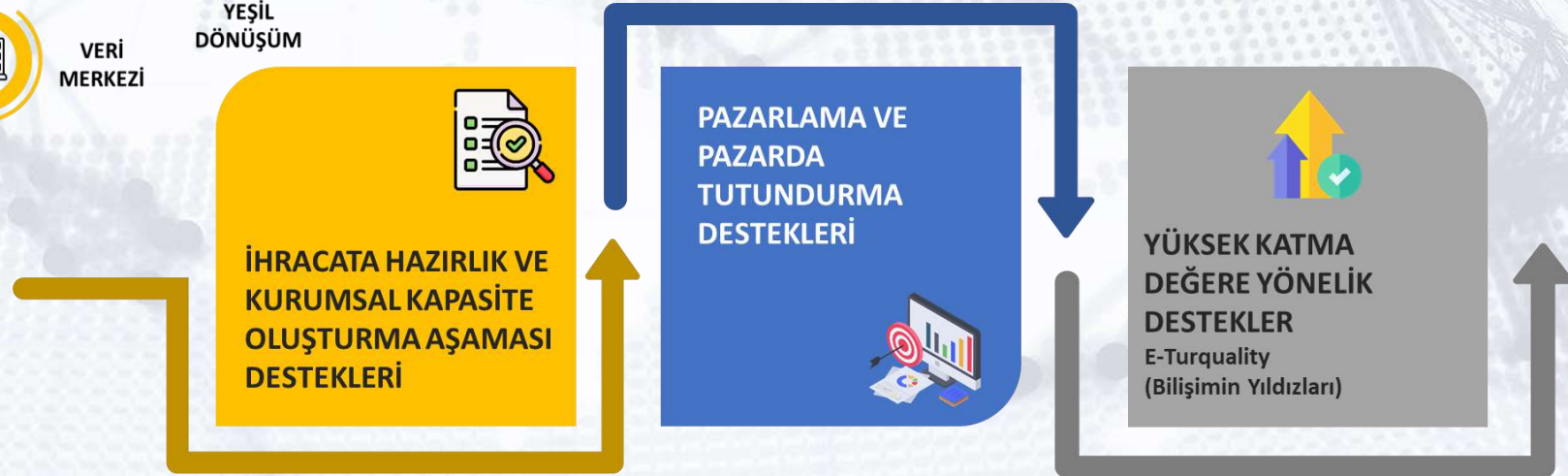
5447 SAYILI TÜRKİYE BİLİŞİM SEKTÖRÜNÜN ULUSLARARASILAŞMASI VE E-TURQUALITY (BİLİŞİMİN YILDIZLARI) PROGRAMI

Bilişim sektörü destek kapsamı genişletilmiştir

KAPSAM – BİLİŞİM ŞİRKETLERİ

Çerçeve mantığı ile bilişim sektörüne yönelik tüm destekler tek bir program altında üç aşamalı bir sistematikte bir araya toplanmıştır.

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

5447 SAYILI TÜRKİYE BİLİŞİM SEKTÖRÜNÜN ULUSLARARASILAŞMASI VE E-TURQUALITY (BİLİŞİMİN YILDIZLARI) PROGRAMI

Bilişim sektörüne özgü yeni destekler eklenmiştir

TeknoHızlandırıcı İşbirliği
Kuruluşu Proje Desteği

Uluslararası Katma Değerli
Bilişim Yüklenici Proje
Desteği

Uluslararası Teknoloji
Pazarlama Ofisleri Desteği

Hizmet Pazarlama
Platformlarına Üyelik
Desteği

Veri Merkezi Desteği

Yazılımcılar için
Simülatör/ Test Ekipmanı
Kiralama Desteği

Yurtdışı Arama Desteği

Yurtdışı İhale Desteği

Yurtiçi Fuar Desteği

Yıldız Ofisleri Desteği

Ürün Yerleştirme Desteği

Yurt Dışında Yerleşik
Şirkete Ait
Oyun/Yazılım/Aracılık
Platformu Alımına Yönelik
Danışmanlık Desteği

Patent / Fikri Mülkiyet
Hakkı Alım Desteği

Yazılım/Oyun/Mobil
Uygulama Test Desteği

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

5449 SAYILI YURT DIŞI LOJİSTİK DAĞITIM AĞLARININ DESTEKLENMESİ HAKKINDA KARAR

YLDA: İşbirliği kuruluşları tarafından yurt dışında kurulan, satın alınan, kiralanan veya hizmet alınan ve ürünlerin dağıtımı ile ilgili depolama, yükleme, boşaltma, sevkiyat, elleçleme, tehlikeli madde hizmetleri, kargo birleştirme-bölme, soğuk depolama, dağıtım vb. faaliyetlerin kümelenendirilerek gerçekleştirilebilmesi için uluslararası taşımacılık ve lojistik amaçlı düzenlenmiş, farklı taşıma modlarına (karayolu, denizyolu, havayolu ve demiryolu) etkin bağlantıları olan ve en az iki veya daha fazla modlu taşımacılık imkanlarına sahip tesisleri, bu tesisler ile entegre çalışacak dağıtım ağını ve bu ağın işletilmesine yönelik yük konsolidasyonunu sağlayarak uçtan uca tüm lojistik sürecini yönetecek bilişim ve sair sistemlerini ifade eder.

Destek Unsuru	Destek Oranı	Destek Üst Limiti (TL)	Süre / Limit	Ön Onay
İlk Kurulum Desteği (cep depoların ve bu ağın işletilmesine yönelik kurulum, destek, bakım, bilişim sistemleri, teknik donanım ve dekorasyon giderleri, yatırım, ruhsat ve izin giderleri, bunlarla ilgili hukuki danışmanlık giderleri ile YSV kiralınması ve işletilmesi giderleri)	%70	60 milyon	5 yıl	
YLDA'ların işletilmesine ilişkin Kira/Ruhsat/Komisyon/Hukuki Danışmanlık Giderleri Desteği	İlk iki yıl %70, diğer yıllar %50	24 milyon	5 yıl	
Reklam, Tanıtım ve Pazarlama Desteği (Yurt dışı)	%50	3 milyon	5 yıl	2 ay
Reklam Tanıtım ve Pazarlama	%50	1 milyon 200 bin	5 yıl	2 ay
İstihdam Desteği	İlk iki yıl %70, diğer yıllar %50 oranında (Maks. 10 kişi)	4 milyon 800 bin (Maks. yıllık kişi başı 600 bin)		
Navlun Borsası Desteği	%60	3 milyon 600 bin		

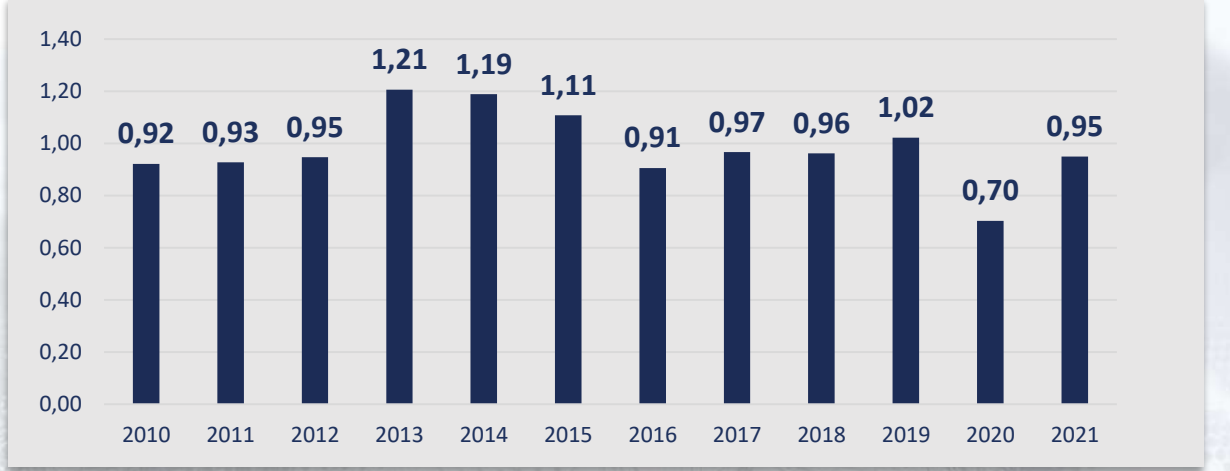

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

HİZMETLER TİCARETİ

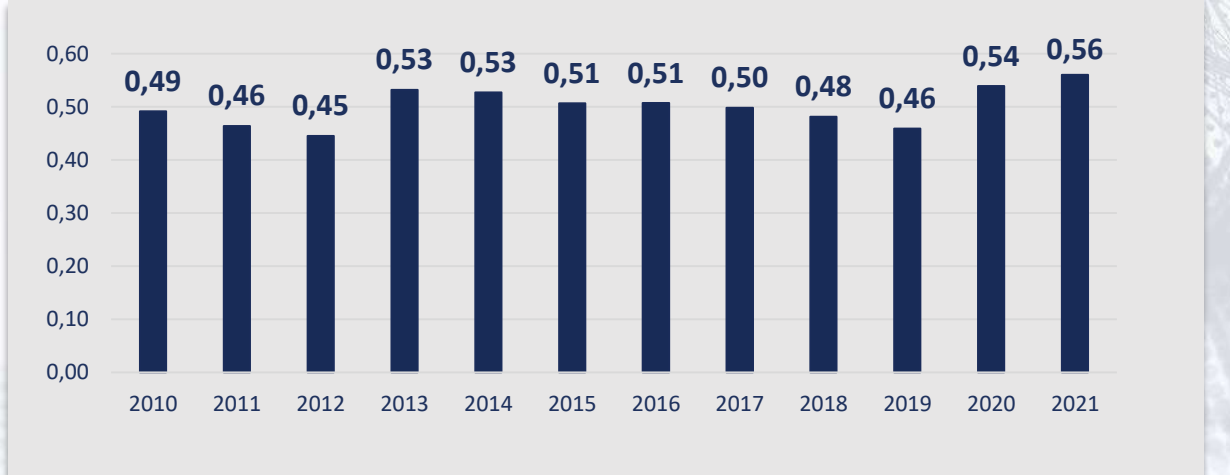
➤ Türkiye'nin 2021 yılı küresel hizmet ihracatındaki payı %0,95 düzeyindedir.

Türkiye'nin Küresel Hizmet İhracatındaki Payı (%)

Kaynak: DTÖ

Türkiye'nin Küresel Hizmet İthalatındaki Payı (%)

Kaynak: DTÖ

➤ Türkiye'nin 2021 yılı küresel hizmet ithalatındaki payı %0,56 düzeyindedir.

Kaynak: TCMB

**T.C. TİCARET
BAKANLIĞI**

ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

Ödemeler Dengesi-Hizmet Kalemleri

Milyon Dolar	Temmuz			Ocak-Temmuz		
	2021	2022	Değişim(%)	2021	2022	Değişim(%)
Hizmetler Geliri	5.824	9.053	55,4	25.382	42.027	65,6
Taşımacılık Geliri	2.355	3.677	56,1	12.217	19.221	57,3
Seyahat Geliri	2.653	4.470	68,5	7.232	16.407	126,9
İnşaat Geliri	36	32	-11,1	227	190	-16,3
Sigorta ve Emeklilik	162	166	2,5	1.205	1.193	-1,0
Finansal Hizmetler Geliri	39	42	7,7	362	346	-4,4
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Geliri	17	19	11,8	125	123	-1,6
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri Geliri	184	185	0,5	1.241	1.394	12,3
Diğer İş Hizmetleri Geliri	205	236	15,1	1.506	1.696	12,6
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri Geliri	40	34	-15,0	231	206	-10,8
Resmi Hizmetler Geliri	23	40	73,9	171	201	17,5
Milyon Dolar	Temmuz			Ocak-Temmuz		
	2021	2022	Değişim(%)	2021	2022	Değişim(%)
Hizmetler Gideri	2.314	3.275	41,5	15.848	21.864	38,0
Taşımacılık Gideri	1.004	1.504	49,8	6.353	10.222	60,9
Seyahat Gideri	141	380	169,5	633	2.007	217,1
İnşaat Gideri	2	1	-50,0	14	32	128,6
Sigorta ve Emeklilik Gideri	152	223	46,7	1.367	1.596	16,8
Finansal Hizmetler Gideri	55	107	94,5	527	943	78,9
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Gideri	220	240	9,1	1.431	1.465	2,4
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri Gideri	203	203	0,0	1.602	1.428	-10,9
Diğer İş Hizmetleri Gideri	391	436	11,5	2.853	3.015	5,7
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri Gideri	26	25	-3,8	166	183	10,2
Resmi Hizmetler Gideri	52	87	67,3	478	596	24,7

Kaynak: TCMB

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

HİZMETLER TİCARETİ

Yurt Dışında Müteahhitlik Hizmetleri

Yıl	Proje Sayısı	Ülke Sayısı	Proje Bedeli (\$)	Kümülatif Proje Bedeli (\$)	Ort. Proje Bedeli (\$)
1971-2002	2.426	48	49.750.177.407	49.750.177.407	20.507.081
2003	339	35	6.397.601.656	56.147.779.063	18.871.981
2004	477	36	8.630.027.566	64.777.806.629	18.092.301
2005	452	33	12.918.426.923	77.696.233.553	28.580.591
2006	577	35	22.410.201.125	100.106.434.677	38.839.170
2007	614	45	25.656.344.802	125.762.779.479	41.785.578
2008	667	39	24.685.207.075	150.447.986.554	37.009.306
2009	505	45	20.120.460.123	170.568.446.677	39.842.495
2010	633	50	23.416.619.628	193.985.066.305	36.993.080
2011	561	51	24.432.626.988	218.417.693.293	43.551.920
2012	549	49	31.649.638.156	250.067.331.449	57.649.614
2013	438	50	31.231.567.886	281.298.899.335	71.304.950
2014	360	54	26.650.861.975	307.949.761.309	74.030.172
2015	285	57	23.905.046.948	331.854.808.258	83.877.358
2016	222	56	15.095.810.897	346.950.619.155	67.999.148
2017	334	52	17.640.416.767	364.591.035.922	52.815.619
2018	380	53	22.623.814.429	387.214.850.351	59.536.354
2019	534	45	19.377.022.590	406.591.872.941	36.286.559
2020	366	42	16.173.768.926	422.765.641.866	44.190.625
2021	431	71	30.768.830.387	453.534.472.254	71.389.398
2022	215	33	8.690.365.166	462.224.837.420	40.420.303

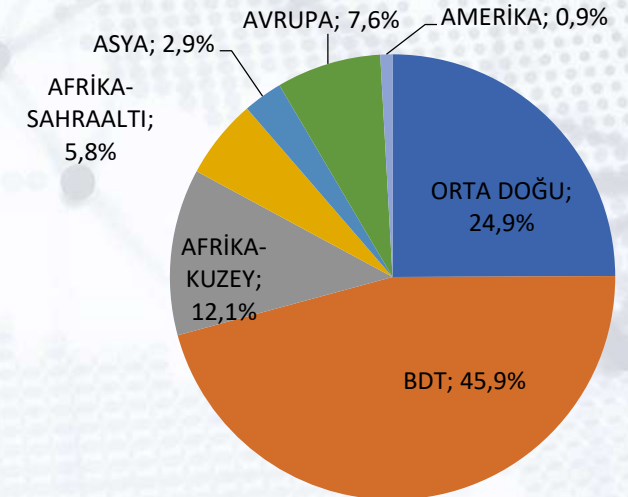
*Ocak-Eylül

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

- Dünyanın en büyük 250 müteahhitlik şirketi listesinde 2020 yılında 40 Türk firması vardır.
- Türkiye, bu bakımdan Çin ve ABD'den sonra 3. sırada yer almaktadır.

Sektörün ekonomiye katkıları: Döviz girdisi, ihracata katkı, istihdama katkı, teknoloji transferi, makina parkına etki, dışa açılma sürecine etki.

Müteahhitlik Hizmetlerinin Ülke Gruplarına Göre Dağılımı
(2022 Eylül ayı itibarıyla)

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

D-YATIRIM ORTAMI

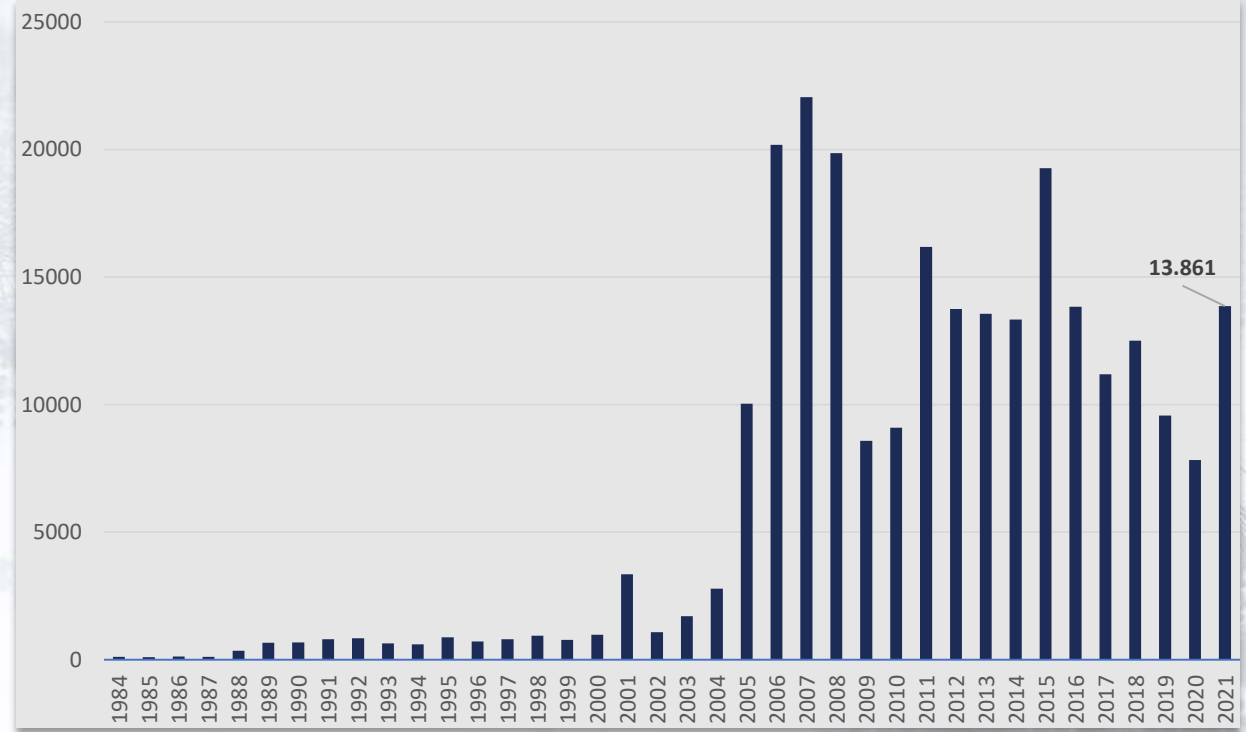
Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları

1. ABD	20. Endonezya	40. İsviçre	60. Malta	80. Türkmenistan
2. Almanya	21. Estonya	41. İtalya	61. Meksika	81. Ukrayna
3. Arnavutluk	22. Etiyopya	42. Japonya	62. Norveç	82. Umman
4. Avusturya	23. Fas	43. Katar	63. Özbekistan	83. Ürdün
5. Avustralya	24. Filipinler	44. Kazakistan	64. Pakistan	84. Venezuela
6. Azerbaycan	25. Finlandiya	45. Kırgızistan	65. Polonya	85. Vietnam
7. BAE	26. Fransa	46. Kuveyt	66. Portekiz	86. Yeni Zelanda
8. Bahreyn	27. Gambiya	47. K.K.T.C.	67. Romanya	87. Yemen
9. Bangladeş	28. Güney Afrika	48. Kanada	68. Ruanda	88. Yunanistan
10. Belçika	29. Güney Kore	49. Kosova	69. Rusya	
11. Beyaz Rusya	30. Gürcistan	50. Letonya	70. S. Arabistan	
12. Bosna Hersek	31. Hindistan	51. Litvanya	71. Sırbistan-Karadağ	
13. Brezilya	32. Hırvatistan	52. Lübnan	72. Singapur	
14. Bulgaristan	33. Hollanda	53. Lüksemburg	73. Slovakya	
15. Cezayir	34. İngiltere	54. Macaristan	74. Slovenya	
16. Çad	35. İran	55. Makedonya	75. Suriye	
17. Çek Cumhuriyeti	36. İrlanda	56. Malezya	76. Sudan	
18. Çin Halk Cumhuriyeti	37. İspanya	57. Mısır	77. Tacikistan	
19. Danimarka	38. İsrail	58. Moğolistan	78. Tayland	
	39. İsveç	59. Moldova	79. Tunus	

- 1984-2002 döneminde 14,6 milyar ABD doları olan doğrudan yabancı yatırım tutarı, 2003-2021 döneminde kümülatif olarak 239,2 milyar dolara ulaşmıştır.
- Doğrudan yabancı yatırımlarda 2021 yılı Temmuz ayında 1.611 milyon dolar giriş yaşanırken 2022 yılı Temmuz ayında 658 milyon dolar giriş yaşanmıştır.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar (Milyon ABD Doları)

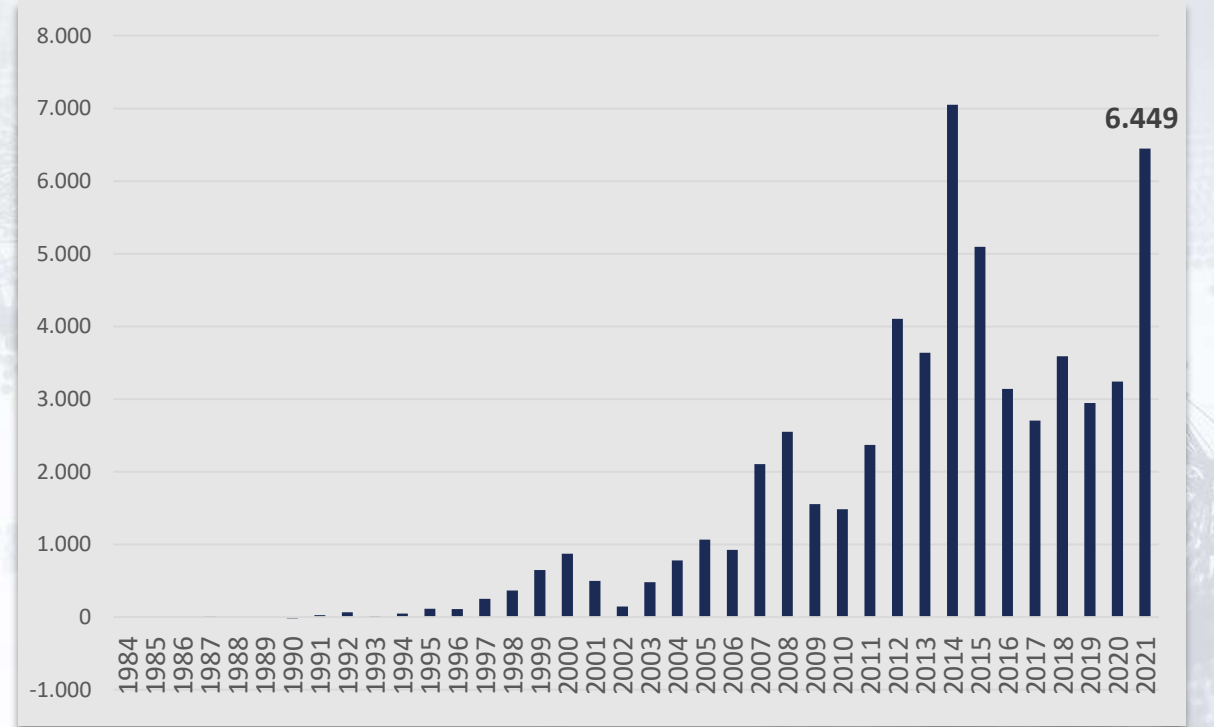

Kaynak: TCMB

- Türk yatırımcıların yurt dışında gerçekleştirdiği doğrudan yatırımların toplamı, 2003'ten 2021 yılına kadar kümülatif olarak 55,3 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır.
- 2022 yılı Temmuz ayında yurt dışına doğrudan yatırımlar bir önceki yılın aynı ayına göre %4 artış ile 406 milyon dolar olmuştur.

Yurt Dışına Doğrudan Yatırımlar (Milyon ABD Doları)

Kaynak: TCMB

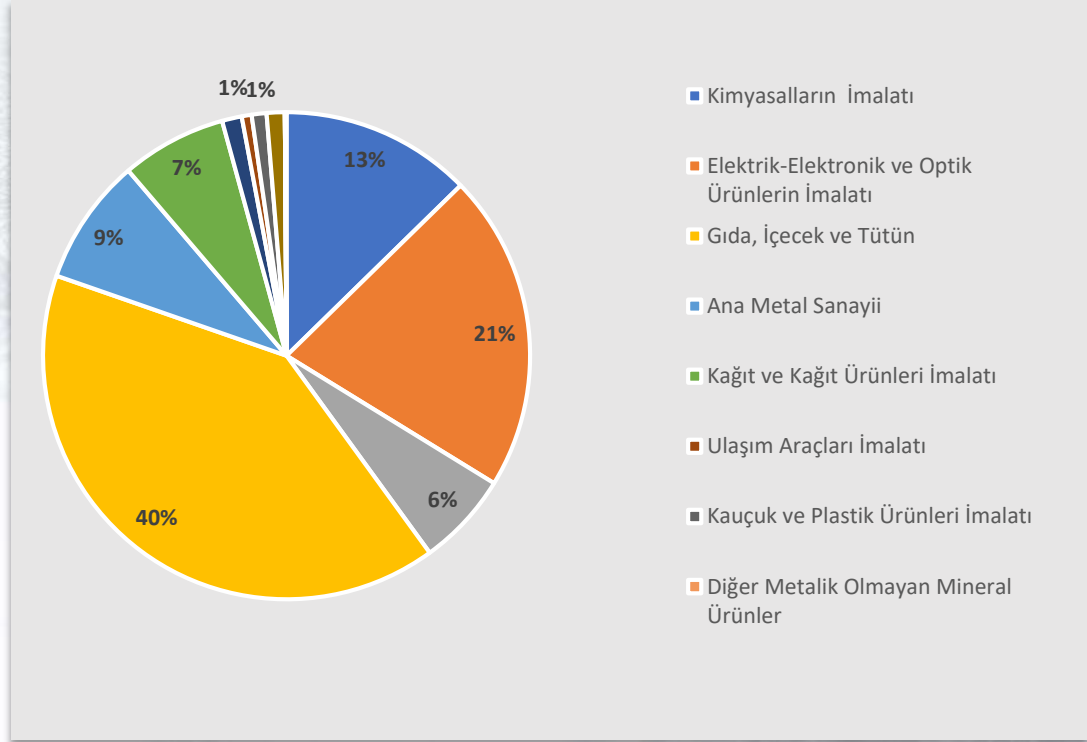
T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

Yabancı Yatırımların Sektörlere Göre Dağılımı

İmalat Sanayisinde Alt Sektörlerin Payı (%) (Ocak-Temmuz 2022)

Milyon Dolar (\$)	Yıllık		Ocak-Temmuz	
	2021	2022	2021	2022
TARIM SEKTÖRÜ	21	144	68	17
SİNAİ SEKTÖRÜ	1.358	1.981	1.114	1.046
Madencilik ve taş ocakçılığı	133	51	35	61
İmalat	1.172	1.799	1.001	915
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım	52	129	77	70
Su Temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1	2	1	0
HİZMETLER SEKTÖRÜ	4.412	5.467	1.939	1.716
TOPLAM	5.791	7.592	3.121	2.779

Kaynak: TCMB

Doğrudan Yabancı Yatırımların (DYY) Ülkelere Göre Dağılımı

Sıra*	Ülkeler	2021 DDY	2022 DDY	2022 DDY
		Temmuz	Temmuz	Ocak-Temmuz
		(Milyon Dolar)	(Milyon Dolar)	(Milyon Dolar)
1	Hollanda	1.014	78	337
2	Fransa	135	60	99
3	Almanya	466	31	104
4	Avusturya	103	22	68
5	Lüksemburg	351	21	23
6	İngiltere	1.436	15	59
7	Amerika Birleşik Devletleri	1.180	11	77
8	Rusya	3	10	17
9	Tayvan	52	10	23
10	Singapur	39	8	21
11	İsrail	2	7	10
12	Birleşik Arap Emirlikleri	495	5	18
13	Kuveyt	61	5	20
14	Güney Kore	345	5	9
15	İsviçre	540	4	315
16	Danimarka	3	3	7
17	Malta	3	3	3
18	Japonya	259	3	24
19	İspanya	67	2	9
20	Hong Kong	71	2	8
LİSTE TOPLAMI		6.625	305	1.251
TOPLAM		7.592	387	2.779

*Sıralama 2022 Temmuz ayına göre.

Kaynak: TCMB

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

E-SERBEST BÖLGELER

Serbest Bölgelerin Sağladığı Avantajlar

- Üretici Kullanıcılar için Vergi Avantajlarından Yararlanma İmkânı
- Orta ve Uzun Vadede Geleceği Planlayabilme İmkânı
- Kâr Transferi İmkânı
- Ticaret Kolaylığı İmkânı
- Gümrük Vergisi Prosedüründen Arındırılmış Ticari Faaliyet İmkânı
- AB ve Gümrük Birliği Kriterlerinin Gerektirdiği Serbest Dolaşım Belgelerinin Temini İmkânı
- Eşitlik Prensibi
- Zaman Kısıtlaması Bulunmaması
- Pazar İhtiyaçlarına ve Şartlarına Göre Serbestçe Belirlenecek Ticari Faaliyet İmkânı
- Gerçekçi Bir Enflasyon Muhasebesi İmkânı
- Yerli ve Yabancı Tüm Pazarlara Erişim İmkânı
- Azaltılmış Bürokratik Prosedür ve Dinamik İşletme Yönetimi
- Stratejik Avantaj
- Her Türü Ticari ve Sınai Faaliyete Uygun ve Ucuz Altyapı İmkânı
- Tedarik Zinciri İmkânlarından Yararlanma Kolaylığı

Serbest Bölgeler

- 18 Serbest Bölgede 2022 yılı Ağustos ayı itibarıyla 88.510 kişilik istihdam sağlanmıştır.
- Batı Anadolu Serbest Bölgesi 08.09.2021 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 4482 sayılı Karar ile ilan edilmiş olup; bölgeyi kurup işletmekle yetkilendirilen Batı Anadolu Serbest Bölgesi Kurucu ve İşleticisi A.Ş. tarafından bölgenin faaliyete geçirilmesine yönelik altyapı yatırımlarına başlanmıştır.

İhtisas Serbest Bölgeleri

- Ülkemizin Ar&Ge, katma değer ve yüksek teknoloji içerikli mal ve hizmet ihracatı payının artırılması amacıyla Bakanlığımızca İhtisas Serbest Bölgeleri projesi hayata geçirilmiştir.
- Bu kapsamda, 20/02/2020 tarihinde İstanbul İhtisas Serbest Bölgesi ilan edilmiştir.
- İhtisas Serbest Bölgelerinde 2635 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile yazılım ve bilişim sektöründe olgunlaşmış ve ihracata yönelmek isteyen Ar&Ge yoğun, yüksek katma değerli, inovasyon ve teknoloji odaklı yatırımlara daha geniş imkânlar ile istihdam ve kira destekleri sağlanmaktadır.
- Bu bölgelerde yazılım ve bilişim sektörlerinde yapılacak yatırımlar öncelikli yatırım konuları arasına alınmış ve 5. bölge yatırım teşviklerinden yararlanmaları sağlanmıştır.
- Önümüzdeki dönemde de katma değerli ve yüksek teknoloji içeren farklı sektörlerde yeni İhtisas Serbest Bölgeleri'nin hayata geçirilmesi çalışmalarına devam edilmektedir.

Serbest Bölgelerin Ticaret Hareketleri (Milyon ABD Doları)

Milyon Dolar	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Yurt içinden Bölgelere	2,887	2,732	2,205	2,125	2,376	2,563	2,665	2,574	3,466
Bölgelerden Yurt dışına	7,701	7,958	7,494	7,041	7,525	8,147	7,978	7,727	9,755
Yurt dışından Bölgelere	7,490	7,059	6,550	5,868	6,404	6,453	5,633	7,028	7,073
Bölgelerden Yurt içine	5,162	4,683	4,012	3,999	4,073	3,766	3,379	4,729	4,325
*TOPLAM TİCARET HACMİ	23,240	22,432	20,261	19,033	20,378	20,929	19,656	22,058	24,618

Kaynak: Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü

*Ticaret akışlarının yönlerine göre toplamı

- **2022 yılı Ocak-Ağustos döneminde serbest bölgelerde gerçekleşen ticaret akışlarının yönlerine göre toplamı 20,8 milyar dolar olmuştur.**

Serbest Bölgelerde Sektörel Yoğunlaşma

İstanbul İhtisas Serbest Bölgesi	Hizmet ve Yazılım
Antalya Serbest Bölgesi	Yat İnşa, Medikal
Kocaeli Serbest Bölgesi	Gemi İnşa
Avrupa Serbest Bölgesi	Hazır Giyim
Mersin Serbest Bölgesi	Hazır Giyim
Bursa Serbest Bölgesi	Otomotiv
İzmir Serbest Bölgesi	Deri
TÜBİTAK – MAM Teknoloji Serbest Bölgesi	AR&GE
Adana Yumurtalık Serbest Bölgesi	Gemi Tamir ve Bakım

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

F- İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU VE ÇOK TARAFLI TİCARET

Ticari İlişkiler

➤ İkili Ticari İlişkiler

Avrupa, Asya-Pasifik, Avrasya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika, Sahra Altı Afrika, Amerika

➤ Bölgesel Ticari İlişkiler

AB, EİT, D8, KEİ, İİT, İSEDAK

➤ Çok Taraflı Ticari İlişkiler

DTÖ, G20

Serbest Ticaret Anlaşmamız Olan Ülkeler

1. EFTA (Norveç, İsviçre, İzlanda, Liechtenstein) (1992)
2. İsrail (1997)
3. Makedonya (2000)
4. Bosna Hersek (2003)
5. Filistin (2005)
6. Tunus (2005)
7. Fas (2006)
8. Mısır (2007)
9. Arnavutluk (2008)

10. Gürcistan (2008)
11. Karadağ (2010)
12. Sırbistan (2010)
13. Şili (2011)
14. Güney Kore (2013)
15. Morityus (2013)
16. Malezya (2015)
17. Moldova (2016)
18. Faroe Adaları (2017)

19. Singapur (2017)
20. Kosova (2019)
21. Venezuela (2020)
22. Birleşik Krallık (2021)
23. Pakistan *
24. Katar *
25. Lübnan *
26. Sudan *
27. Ukrayna *

(*) İç onay sürecinde

Serbest Ticaret Anlaşması Müzakeresi Devam Eden Ülkeler

Aktif Müzakereler

- 1. Japonya**
- 2. Tayland**
- 3. Endonezya**
- 4. Birleşik Arap Emirlikleri**

Diğer Müzakereler

- 1. Meksika**
- 2. Ekvator**
- 3. MERCOSUR**
- 4. Peru**
- 5. Kolombiya**
- 6. Kamerun**
- 7. Körfez İşbirliği Konseyi**
- 8. Cibuti**
- 9. Seyşeller**
- 10. Somali**

G-20 Dönem Başkanlığı

- ABD, Almanya, Arjantin, Avrupa Birliği, Avustralya, Brezilya, Çin, Endonezya, Fransa, Güney Afrika, Güney Kore, Hindistan, İngiltere, İtalya, Japonya, Kanada, Meksika, Rusya, Suudi Arabistan ve Türkiye'den oluşmaktadır.
- G-20 ülkeleri, dünya ekonomisinin %80'ini; küresel ticaretin %75'ini ve dünya nüfusunun yaklaşık üçte ikisini temsil etmektedir.
- G-20 Dönem Başkanlığı her sene bir üye ülke tarafından yürütülmektedir. G-20 Dönem Başkanlığı 2019 yılında Japonya tarafından üstlenilmiştir. 2020 yılında Dönem Başkanlığını Suudi Arabistan yapmıştır. 2021 yılında G-20 Dönem Başkanlığını İtalya yürütmüştür. 2022 yılında ise G-20 Dönem Başkanlığını Endonezya yürütmektedir.

Ticaret Bakanlığı Yurt Dışı Teşkilatı

Hâlihazırda 119 ülke, 179 Merkezde (3'ü Daimi Temsilcilik) 179 Ticaret Müşaviri/Ataşesi görev yapmaktadır.